

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28 -- Cor.
Pe jumătate an . . . 14 --
Pe 3 luni . . . 7 --
Pe o lună . . . 2-40 --

Pentru România și
străinătate:

Pe un an . . . 40 -- franco

Telefon
pentru oraj și interurbane
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nrul 11.

INSERTIUNILE
se primesc la administra-
ția.

Mulțămite publica și la
decizia costă șirul 20 00.

Manuscrisurile nu se re-
napoiază.

Habsburgii, Maghiarii — Români

De Dr. Mihai A. Popovici

I.

În lumea forțelor reale, teoriile politice n-au alt rost decât acela, de a ușura înțelegerea situațiilor. Căile de urmat izvoresc din împrejurările date. Bărbatul de stat priceput cumpănește realitatea, își îndreaptă forțele spre partea din care poate trage mai multe foloase, dă lovitura, încercând rezultatele, le întărește și se pregătește din nou ca în momentul potrivit să repete lovitura.

Procedura e simplă, greutatea zace în tactul politic, în priceperea pătrunzătoare a momentelor, în cumpănirea justă a valorilor, și într-o pricepută pregătire a terenului ca în momentul dat forțele să nu fie împrăștiate și lipsite de-o orientare orientare.

Bărbatul politic trebuie de cu vreme să cunoască pe lângă forțele proprii și aliații, sau pe aceia, cari după o prevedere vor devenii aliații săi mâine. O severă și imparțială revistă a tuturor acestora, cari au interese comune — să impune. Sfera intereselor lor trebuie fixată — fixate împrejurările sub cari interesele merg paralel, mână în mână, precum și împrejurările sub cari ele pot ajunge și ajung în conflict.

Nu trebuie neglijată nici partea istorică — trecutul luminează mai ales ideile, planurile mari ale diferiților factori, cari au un rol în politica actuală. Istoria arată ținta după care diferiții factori au alergat în decursul vremurilor, precum și intensitatea cu care aceste ținte au fost urmărite sau apărute. O comparație cu prezentul ne luminează apoi dacă aceste ideale mai sunt ele oare și baza politicii actuale? Ne luminează, întrucât idealul unui factor e absolut negarea idealului unui alt factor și întrucât idealele a doi factori pot, ușor, bine și în reciproc interes, merge mână în mână.

Călăuziți de considerațiile aceste dorim să luminăm într-o câtva politica zilelor noastre. Să vedem care sunt momentele, dacă unele de momente se găsesc, care ne apropie și care sunt acele, care ne despart de politica națiunii maghiare — tot astfel momentele, care ne apropie sau ne despart de politica dinastiei Habsburgilor. Vrem să trecem într-o scurtă revistă și trecutul mai apropiat după 48 — să vedem ce am primit dela unii și ce ne-au luat ceilalți. Nu vom să judecăm ceea ce am primit din punctul nostru de vedere — ci din punctul de vedere al aceluia care a dat — vom încerca deci să scoatem în relief, cu deosebire la Habsburgi considerațiile lor,

motivele lor, care iau îndemnat în trecut să facă odată concesiuni elementelor nemaghiare, altă dată elementului maghiar. Nu altruismul e principiul conducător al vieții, nu binele tău, ci interesul meu e cel mai puternic îndrumător, atât în viața individului cât și în viața popoarelor, dar tot el e și cea mai bună garanție, că de câteori acest interes e periclitat nu se va face nici o economie în alegerea mijloacelor de salvare.

O scurtă reprivire istorică poate ne va da cheia să judecăm și situația actuală — fără ca din datele istorice să voim să creiăm axiome pentru politica de care avem nevoie astăzi — cu atât mai puțin pentru direcția politică de mâine. Suntem departe de a judeca trecutul din considerațiuni ideologice de simpatie sau antipatie — suntem convinși, că tot ce s'a făcut în trecut pentru neamul românesc din partea Vienei, nu s'a făcut dintr'o afecțiune de dragoste față de noi — în jocul forțelor, mai ales când e vorba să concentrezi forțe — ideile caritative nu joacă nici un rol. Toate actele de dreptate făcute în trecut față de noi, au fost dictate de oportunism, era politică reală, care caută să întărească dominațiunea casei domnitoare, să concentreze puterile statului și să paralizaze orice încercare sau tendință centrifugală.

La anul 1863 dieta Transilvaniei recunoaște națiunea română de a patra națiune politică. Cauzele sunt ușor de înțeles. Nu s'a făcut acest pas din vre-un zel de-a să face dreptate, nu căci toate cererile românilor în decursul vremurilor făcute spre acest scop au fost respinse — ba ce e mai mult că fusese respinsă și cu doi ani mai înainte.

Recunoașterea națiunii române s'a făcut pentruca și Ardealul, care refuzase participarea în parlamentul central din Viena, conchiemat pe baza diplomei din Oct. 1860, respective a patentei din Februarie 1861, să și trimeată reprezentanții săi. Parlamentul acesta în care nu era reprezentată nici Ungaria era necomplet, ciuntit — și ca să se fulociască golul, cel puțin pentru Transilvania s'a recunoscut și națiunea română de națiune politică. Români și sași aveau să fie reprezentanții ideii centraliste.

Tot din motive de a întări elementul românesc, ca potrivit puterii centrifugale reprezentată prin maghiari, s'a dat românilor și autonomia bisericească la 1864. Să ne însemnăm bine faptul acesta. -- Viena permite o organizație bisericească pe bazele largi ale statutului organic — în care este admis ca factor legislativ și ad-

ministrativ și elementul mirean. Așadar o organizație democratică afară de cadrele statului a unui neam întreg.

Viena era conștie de pasul pe care îl săvârșește și știa, că organizația aceasta autonomă a elementului românesc are să fie un puternic razim al conștiinței naționale. Fără îndoială, că Viena catolică, nu din simpatie religioasă față de biserica greco-orientală a încercat să întărească această biserică. La 1855 încheiase concordatul cu Roma, prin care să abrogase chiar și părți din codul civil, și să dă bisericii și clerului catolic privilegii enorme, așadar greu putea fi vorba de împlinirea unui postulat al libertății de conștiință. Prin acordarea autonomiei se urmărea un scop curat politic — întărirea elementului românesc. Anul 1848 dovedise în deajuns, că românii sunt potrivnici ori-cărei încercări de a se distruge imperiul. Bravii eroi morți pe câmpul de onoare, erau puternica mărturie, că lupta pentru libertatea națională, să putea ușor împăca cu credința față de imperiu și dinastie. Era deci o chestiune de curată prevedere politică să se exploateze acest moment și s'a exploatat prin diferitele încercări de-a ridica valoarea politică a românilor.

Infînțarea mitropoliei greco-catolice la 1853 urmărește acelaș scop și dacă bisericii acesteia nu i-s'a dat organizația largă a statutului organic, este că organizația bisericii catolice oprește participarea elementului mirean la afacerile bisericești.

Întărirea elementului român se începe îndată după 1848, adică după înfrângerea încercărilor centrifugale ale maghiarilor, după sfărâmarea sistemului lor șovinist și neconciliant, care fusese caracteristica lor și față de națiunile conlocuitoare și față de dinastie, atât înainte de 1848 cât și după 1867. Pentru ridicarea noastră culturală se pun temelile câtorva școli medii românești, cari de atunci nu s'au mai sporit.

Anul trecut am serbat jubileul de 50 de ani al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, și serbările dela Blaj au dovedit, cu toată dragostea mașteră a guvernului, că menirea Asociațiunii era să sprijinească cu impulsuri puternice, viața noastră românească.

Fondurile grănițerești s'au dat spre administrare grănițerilor români, nu numai spre a se face un act de dreptate și grațitudine, ci în urmărirea acelorași vederi politice.

În armată regimul central a încercat să ție seamă de diferitele națiuni — și pe

lângă limba de serviciu germană, limba regimentelor era diferită, după diferitele națiuni, din sânul cărora se recrutau regimentele. — Dacă o națiune era reprezentată cu 25 procente limba acelei națiuni era decretată de limba regimentului. Scopul acestei întocmiri era, ca armata să fie ferită de ori-ce curente politice, să nu fie instrument antinațional, ci chemarea ei să fie numai asigurarea păcii interne și externe — concesiuni limbei germane s'au făcut numai întru cât erau necesare pentru conducerea homogenă.

Dacă aruncăm o privire asupra administrației regimului central până la 1867 vom vedea că și aici era călăuzită față de noi, de același principiu, întărirea imperiului printr-o administrație care ținea cont de necesitățile naționale.

Organele administrative erau recrutate în mare parte din sânul națiunilor respective — și dacă se inundase țara cu funcționari austriaci, mai ales în regiunile maghiare, era că țara trăia vremea din nemijlocita apropiere a anului 1848 și rezistența națională maghiară căuta toate mijloacele de-a produce confuzie. Ardealul era plin de funcționari români. Magistrați, fișpani, protopretori, pretori, notari etc... și dacă numărul lor n'a fost și mai mare, e că nu se găseau mai mulți, cari cu oarecari pregătiri, să poată ocupa astfel de posturi. E ușor de înțeles, că chemarea unei astfel de administrații nu se resuma în căpătuirea vreunei națiuni privilegiate — ci interesul și binele cetățenilor era principul conducător. Astăzi, după 45 de ani, se mai cunosc urmele acestei administrații și mulți din bătrânii noștri se gândesc ca la un rai de mult trecut, la vremurile dinainte de 1867 în comparație cu vremurile pe cari le trăim astăzi.

Nu e greu să vedem că alte îndreptări publice naționale, decât cele înșirate aici nu avem și n'am avut — și dacă legea dela 1863, prin care am fost recunoscuți ca națiune politică, s'a abrogat la 1867, e că la Viena s'a făcut din partea cercurilor ungurești solemnă promisiune, că legea naționalităților dă națiunii române toate

drepturile legii din 1863, ba le extinde și asupra românilor din Ungaria.

Toate drepturile naționale pe cari le avem astăzi, le-am primit dela Viena — Viena bineînțeles, dupăcum am zis, nu ni le-a dat de dragul nostru, ci urmând principiul consolidării imperiului, asigurându-și și pentru viitor dominațiunea nestirbită asupra întregului imperiu.

La 1867 par'că se părăsesc principiile călăuzitoare de până acum — se încearcă o apropiere de elementul maghiar. Dar să nu credem că această apropiere a fost dictată de vre-un sentiment de simpatie față de elementul maghiar. Doamne păzește. A fost iarăș un postulat al politicii practice. Iată cum. La 1865 lupta de rivalitate între Austria și Prusia se ascuțise de tot. Cercurile conducătoare știau că conflictul secular în scurtă vreme trebuie să între în ultima fază — Prusia sau Austria — una trebuie înjenunchiată. Care? Aveau să decidă armele. Era clar, că lupta putea să aibă sorti de isbândă pentru Austria, numai dacă pacea internă era asigurată. Așadar pacea era un moment de utilitate practică. Cei mai nemulțumiți erau maghiarii. La 65 se încep deci tratativele pentru încheierea convențiunii și introducerea vieții constituționale în Ungaria. — Războiul izbucnește. — Tratativele se sistează. — Catastrofa dela Königrätz. — Mândrii, vechii, casa cea mai aristocratică, Habsburgii sunt înjenunchiați de niște parveniți (așa erau considerați Hohenzollernii). — Asta nu se putea. — Ideia revanșei, era în floare. — Toate considerațiunile dispăruseră — singură pofta de răsbunare rămăsese. Prestigiul Habsburgilor sdruncinat trebuia restabilit. Pentru scopul acesta pacea și prin ea reculegerea internă erau absolut necesare. La 1867 se încheie în vederea luptelor viitoare cu Prusia convențiunea cu Ungaria și să pun bazele dualistice ale monarhiei habsburgice. E interesant că Beust, cunoscut ca cel mai mare dușman al lui Bismark, a fost chemat la putere numai pentru această dubioasă calitate — cu toate că era strein — saxon — și ce e mai mult cu toate că era protestant.

Beust n'a luat convențiunea cu Ungaria nici odată serios și să găsească în scrierile și vorbirile sale nu numai aluziuni ci și asigurări directe, că forma asta nouă a statului e bună numai pentru rezolvarea conflictelor politice externe. În Austro-Ungaria a stat constituționalismul totdeauna în proporțiune inversă cu politica externă.

Evenimentele istorice ș-au urmat calea lor, fără să ție seamă de hotărârile sfatului împărătesc. Ideia revanșei s'a prăbușit sub trezirea conștiinței naționale la germani. Anii 70 și 71 au creiat puternicul imperiu german. Forma dualistă a monarhiei austro-ungare a rămas deocamdată definitivă. Aceia cari au condus destinele statului erau sătui de nesfârșitul lanț de crize și nu mai aveau poftă să răscolească și să tulbure liniștea; căci deocamdată se instalase, așa zicând, la suprafață, cel puțin, un fel de liniște internă.

Dela 1848 Habsburgii au trecut peste, fuga la Olmütz, ajutorul cerut rușilor, Magenta, Solferino și în urma urmelor peste Königrätz. O catastrofă a urmat după alta, e natural că din această școală a vieții, au ieșit mai prevăzători, hotărâți să-și menție, bine înțeles puterea, dar fără sbuciumări interne, rămânând ca alții în viitor sub împrejurări mai favorabile să continue opera începută. Așa s'a întâmplat că aceia cari la 1865 și 1867 au pescuit în tulbure să încaseze profitul enorm, cu toate că înainte cu 19 ani la 1848, ridicaseră armele în contra împărăției, iar la Debretin detronaseră chiar dinastia Habsburgilor. A fost un curios joc al împrejurărilor dictate de interesul dinastic. Nu simpatii, nu vre-emoție sufletească sau cine știe ce sentimentalism, născut din vre-un magic articol de jurnal, fie el scris chiar de Francisc Deák — ci interesul a hotărât, decisiunile dinastiei, atât de nefaste pentru celelalte națiuni — interesul care va hotări și'n viitor mersul voinței dinastiei. Așa cei bătuți și zdrobiți — s'au văzut învingători și stăpâni.

Informațiuni literare

1. Corneliu Moldovanu, *Cântarea cântărilor*. Nr. 751 din „Biblioteca pentru toți” (Ed. Alcala). Prețul 30 bani.

2. Virgil Caraiuan, *Aliman Voinicul*. Nr. 752 din „B. p. t.” (Ed. Alcala). Prețul 30 bani.

Poezia vechilor Evrei era încă acum optzeci de ani singura mângâiere și înălțare a străbunilor noștri.

Era atât de mult încât deveni chiar măsură a literaturii nouă, franceza, care începuse a se strecura și în țările românești: I. Eliad-Rădulescu, cetind pe Lamartine și apreciindu-l într-o notiță critică din „Curierul românesc” era convins că-l înalță sus de tot pe poetul francez, dacă îl aseamănă cu poetul evreu David.

În generația următoare influențele biblice se reduc foarte mult: ca dovadă, răsfoiți de exemplu pe Gr. Alecsandrescu.

Și ce urme se găsește în Eminescu, al cărui creier trecuse prin fărâmișarea panteismului ateu al lui Schopenhauer?

Dar dela o vreme se observă o schimbare. Subiectele biblice revin aduse poate — eu am îndoieli — de-o trebuință metafizică, mistică mai adâncită a poezilor tineri și de sigur de pilda literaturilor străine. Emerson și Whitman, Ibsen și Björnson, Maeterlinck, Longfellow, Tennyson, Lagerlöf — pentru a cita numai câțiva din cei ce au fost îndemnuri în acest sens — sunt spirite cărora și noi le datorăm ceva în această privință.

Primirea acestei înrăuriri este un simptom de îmbucurătoare îndrăzneală. Cu astfel de subiecte, cărora conștiința publică le-a păstrat un respect tradițional, nu poate lupta oricine. Ele cer tărie, avânt, simțire pentru grandios, înțelegere a cursului lumii, gândire eroică.

Și totuși, cu toată atmosfera aceasta prielnică, *izvoarele originale*, cărțile poetice ale bibliei n'au fost încă studiate din punct de vedere literar; nici poeziile nu le-au tradus. Eu însumi nu cunosc decât pe *Iov* al d. O. Gârbea, care l'a tradus cu multă îngrijire în versuri perimate și *Cântarea cântărilor* de Corneliu Moldovan. *Psalmii* vechiului testament își așteaptă traducătorul genial.

De aceea socotesc că încercarea, nu fapta d. C. M. merită să fie discutată și încurajată.

Când pun înainte punctele de vedere literare, vreau să spun că interpretarea alegorică (teologică) pe literați nu-i interesează. Dacă i-ar interesa, ei ar trebui să se ocupe și cu aceea lungă controversă, care a început cu rabinul Achiba și adversarii lui antialegoriști din veacul al doilea după Christos și încă tot nu s'a terminat. Teologii catolici sunt astăzi în tabăra lui Achiba, cei protestanți într'a adversarilor lui. Teologii catolici să și războiesc cu literații cărora le convin mai mult vederile protestanților. Un caz tipic este al distinsului istoriograf literar Al. Baumgartner S. I. care a susținut că Goethe a descoperit caracterul exotic al cântării cântărilor sub influința amorului de care pe atunci el însuși era plin pentru Lili.

Dacă Goethe n'ar fi iubit pe Lili, interpretarea alegorică ar fi avut un adversar mai puțin?

Așa sau altfel, în amândouă cazurile, poezia cântării, rămâne pentru toate veacurile o minune de frumusețe, de căldură, de culoare așezată într-o viață idilică cu multe gingășii. Acestea l-au cucerit și pe poetul nostru C. M.

L-a mai atras însă și moralitatea poemului, care este „triumful iubirii cinstite și curate, care preferă sărăcia și simplitatea bogăției și rușinei.”

Părăsind cu desăvârșire țeara lui Renan, care a susținut că opera ar fi o dramă, nu o colecție de cântece, traducătorul român trebuia să dea pe scurt toate explicațiile necesare și la loc potrivit. Capitolul I este un monolog al Sulamitei, care se adă prinsă în palatul lui Solomon. Să se fi spus aceasta, ca să se înțeleagă că ea vorbește cu inbitul său văzut în fantazia sa, cași cum ar fi de față, adresându-i-se direct, dar nu din capul locului direct, cum admite d. C. M. Să se fi spus la cap. IV că în el se cântă răpirea de-acasă, unde ea fusese pusă să păzească via de surorile ei și de frații, pe care, în supărarea sa, nu îi numește frați, ci numai „feciorii mamei mele”:

„Neagră sunt, dar în Ierusalim
Nu-i alta mai frumoasă decât mine.
Dulce sunt — ca mierea de albine.
Ca ramura de viață, mlădioasă,
Plăcută ca un zămbet, ca un dar,
Ca falnicile corturi din Kedar
Și ca regeștile covoare de frumoasă!”

INTERNE

Desrobiți biserică unită!

Pedeapsa păcătosului. „Gazeta Transilvaniei” i-se scrie din Sibiu: Este o veche lege a na-

Povestea lui Vlăduț Arzén e scurtă dar plină de învățături. În vânătoarea sa nebună după „ochiul dracului”...

Deputații sinodali, întruniți la Sibiu, i-au dat o lecție strașnică. N'a fost nevoie nici de consfă-

La prânzul festiv obișnuit, dat de I. P. S. Sa mitropolitul în ziua deschiderii sinodului, la care în alți ani parada în fruntea mesei, a fost șters din lista celor invitați.

În ședința de marți a sinodului, în care s'au dat comisiile diverse, n'a fost ales în nici o comisie, ci sinodul a trecut în tăcere la ordinea zilei peste numele lui...

Dela meetingul din București. D. M. H. Donohoe corespondentul parizian al ziarului londonez „Daily Chronicle”...

Pentru a-i satisface această dorință dl Butculescu l-a invitat pentru orele 9 seara la un pahar de șampanie la locuința sa din str. Puțu cu apă rece Nr. 2.

La acest bauchet intim s'au întrunit reprezentanții ai românilor din Transilvania, Macedonia, Basarabia și din regatul liber precum și reprezentanții ai presei din capitală.

Oaspeții au vizitat apoi colecțiunea de tablouri și colecțiunea arheologică din casele dlui Butculescu. Tot cu acest prilej s'au pus bazele uniunii românilor de peste hotare.

(E) Pentru 25 l. c. primatul maghiar, romano-catolic Vaszary a invitat episcopatul romano-catolic maghiar la Budapesta, la o conferință.

E timpul ca, din nou, să supunem discuției publice chestia participării prelaților noștri greco-catolici români la aceste conferințe.

Creându-se și recunoscându-se prin bula papală „Ecclesiam Christi” independența provinciei metropolitane greco-cat., episcopatul nostru unit a fost emancipat cu desăvârșire de tutela primatului.

Nu am putea avea nimic în contra participării prelaților noștri la conferințele episcopatului romano-catolic, dacă aceasta participare nu le-ar jigni dreptul de paritate, ce le compete.

De aceea în situația actuală a bisericii greco-cat. așteptăm dela vrednicia și bărbăția probată a I. P. S. S. Metropolitul Victor și a P. S. L. L. episcopilor sufragani, ca prin absențarea lor dela conferința episcopatului catolic de rit apusean să demonstreze celor pe cari îi privește independența bisericii noastre unite.

Ce rol ar putea avea capii bisericii române gr. cat. în sânul acestei conferințe?

Un rol trist și penibil! Un rol de servitor.

Căci toți episcopii romano-catolici - și cei 2-3 cari manifestează simpatii personale de valoare foarte platenică față de unul ori altul dintre prelații noștri -- toți sunt dușmani înverșunați ai poporului român și ai bisericii unite.

Episcopatul romano-catolic împiedică dezvoltarea „schizmaticii” bisericii greco-catolice, cu fanatism.

El a intrigat la Roma în mod nevrednic, clandestin și perfid în contra intereselor vitale ale bisericii române unite. El a denunțat cu calomnii netrebnice pe capii bisericii noastre.

Și tot lui, episcopatului romano-catolic, avem să îi mulțumim, că prin uneltiri meschină a pus

la cale în Roma, lovitura de moarte, îndreptată contra existenței bisericii noastre unite: acordarea în principiu a instituirii diecezei greco-catolice maghiare.

Să ne imaginăm, pentru un moment, tabloul conferinței episcopatului romano-catolic, care va avea loc în 25 l. c. În fruntea mesei verzi șede renegețul slovac Vaszary, apins, prin servicii de sclaviștice, făcute „ideii de stat național maghiar”, primul dignitar al bisericii romano-catolice din Ungaria.

Și Prohaszka, alt slovac renegeț, sofisticul apocript al determinismului materialistic tras pe calapodul ideologiei dogmatice, șovinistul maghiar, scutit de reputația unui șovinist mulțumită paravanului ideilor „umanitare”, pe cari le profesează, și el s'a așezat la masa verde.

Nu va lipsi dela conferință, de sigur, nici contele Mailath, cel ce usurpează pomposul titlu de „metropolit al Ardealului”. Ce îndârjit șovinist maghiar este acest vlăstar al Mailateștilor din țara Făgărașului! Cu ce energie neîmpăcată știe el să se lupte pentru maghiarizare, ascunzându-și adevaratul ideal în dosul lozinței: ecclesia militans.

Și episcopul titular de Timiș, renegețul slovac Lányi, participă la conferință. Mai demult era omul cam suspect, cam primejdios, ca concurrent la mitre vacante, legate de venituri de sute de mii.

A fost dascălul de limba maghiară al cîrmomanului Francisc Ferdinand. Sătul de a fi vesnic dat de o parte ca nevrednic de încrederea „patrioților” și preterat de către ei se ivea perspectiva senină a unei vlădicii grașe, numai pentru că trecea de schwarz-gelb, de „antipatriotic” în urma reputației, că moștenitorul tronului îl distinge cu bunăvoința sa. Lányi s'a folosit de ocazie și dând

Neagră sunt, -- dar nu căutați că-s neagră! Căci soarele din ceruri m'a privit. Feciorii muncii mele s'au mălăuit. Iar fetele-surori s'au întristat.

Procedând astfel situațiile s'ar fi înțeles mai bine și nici autorul n'ar fi făcut de ex. eroarea dela p. 20, unde spune că în cap. V Salamita este „lugită din harem, pentru a fi în urmă din nou adusă” și că își caută păstorul.

De nu știi tu, frumoaso între femei. Inceț pe zvonul turmei să te ici. îndrumă-ți ieziu tot pe lângă ape. De luncile păstorilor aproape*

este al femeilor palatului. Incepe apoi ademenirea regelui, ispita lui. El o compară pe fata cu „iapa” sa dela car. Acest curant cu putință într'o poezie primitivă trebuia să dispară.

„Frumoașă ești, iubita mea, frumoasă ești. În ochii tăi scipesc lumini cerești, Iar glasul tău e zumzet de albine, -- Frumoasă ești, iubita mea, frumoasă ești. Și nici o vină nu găsec în tine!

Din strâmtorarea ei se desface, la un moment, următorul glas de bucurie:

„Ascultă! -- e glasul iubitelui meu: El vine sărind peste munți și colini. Ca puiul de cerb, fugind prin grădini -- El vine și cântă mereu!

Si iată-l în dosul înaltului zid. În cale-i cu grabă ferestă se deschid. Toți vor să privească la mirele meu: El vine și cântă mereu, -- Ca dor cereștează prin dosele grații Si caută clipu-șteptării!”

Acum abia, întâia oară acum fata fuge din palat să-și caute iubitul:

„În patul meu noaptea plângând, Zadarnic iubita-mi cătând. Ca lacrimi în glas l'am chemat, Am plâns și din nou l'am strigat. Crezându-l că-i poate ascuns, -- Dar nimenea nu mi-a răspuns. Sculatu-m'am deci pe noapte. Si-am prins să alerg prin cetate, Prin drumuri și uliți tăcute. Prin locuri tot necunoscute. Umblat-am cu zor neîncotat. Cătându-l -- dar nu l'am aflat! Si-atunci întrebat-am străjerii: -- Văzut-ați în faptu noptării Pe mirele meu cel iubit? -- Mi-au spus și ușor l'am găsit: De mijloc eu dor l'am cuprins. Strângându-l la pieptu-mi eu drag... Și iată-l trecând al meu prag. În dulcea cămară umbroză

Sîn caldu-mi iatac de mireasă. O fetelor dragi și surori, Vă jur pe poiana cu flori. Pe-a văilor mândre gazele. Pe noaptea cu lună și stele. Pe muntii de soare scăldați. Cu sete și dor nu chemați. Iubirea -- în plâns și suspine, Căci ea va veni dela sine!

Citez încă două strofe, din cele mai fericite, pentru a arăta până la ce grad traducătorul român poate plasticiza momentele de fericire:

Flăcău ca vinu-i ceasu îndrăgostirii Căci dulce-i desmierdarea gurei tale. Frumoși sunt sânii tăi catrandafirii Și ca un cântec, mersul tău agale.

Cu brațul de mijloc când te cuprind, Ce-adânc mă doare lăcutu îmbrășării, Că nu mai simt nici tîmplele zvînzind Și n'aud decât șoapta sărutării...”

Intoarsă acasă, frații primese veseli pe Salamita care a invins toate ispitele regelui și găsește acum pace în iubirea bărbatului la casa sa.

Vechii evrei cântau mult. Inșă poezia lor profană nu ni-s'a păstrat ca cea religioasă; dar semne sunt destule și clare că ea trebuia să fi fost o bogăție. Copiii străzilor, lucrătorii câmpurilor, secerătorii mai ales, nuntașii, îndrăgostii cântau mult și frumos. Cânteculele au pierit. Cântarea cântărilor, nu: În ea ni-s'a mântuit o poezie populară de-acum vre-o 2400 de ani...

afară din seminarul pus sub conducerea sa pe cei 16 teologi români, s'a „rehabilitat”, a ajuns „patriot” ireproșabil. Acuma șade la masa verde „patriot” între „patrioți” și visează cum va putea ajunge pe pielea noastră episcop, poate și primat. Omul e tâvăr și — acuma nu mai are trebuință de protecția elronomului. S'a învrednicit de un protector mai puternic: M. S. șovinismul maghiar. Și mai sunt ei mulți de față, membrii episcopatului catolic maghiar. Fiecare seamănă cu unul ori cu altul dintre tipurile descrise mai sus.

Toți sunt mânâți în acțiunile lor, „crestinești”, ori de șovinism sincer, ori de râvna de-a parveni, de-a stăpâni, de-a părea „patrioți”, făcând pe șoviniști.

Toți sunt încălziți de idealul ca să maghiarizeze Ungaria, prin catolicism. Maghiarizându-i pe români, aceștia vor părăsi ritul „schismatic” vor deveni catolici veritabili. Astfel strivindu-i pe uniții români, va fi strivită înesași „schisma”. Da, a fi șovinișt maghiar, însemnează pentru ei a fi adevărat romano-catolic.

Și iată, că în societatea aceasta de lupi șoviniști, îmbrăcați în pielea de oaie a catolicismului, colo, departe de fruntea mesei, între minorum gentium șade, modest, un singur vlădică român. El este numai un „schismatic”, un semi-catolic de rit grecesc, dușman de moarte al bisericii catolice maghiare. Este numai un unit cu Roma, dar sufletul și inima lui sunt tot pe atât de „schismatice” și de valahe ca și sufletul și inima valahilor ne-uniți cu Roma.

Afurișii aceștia de valahi uniți!

„Mai întâi ne-am născut români și numai apoi am fost botezați la uniți”, este și astăzi dogma lor supremă. De două sute de ani uniți cu Roma, ei și astăzi țin mai mult la limba lor românească și la ritul lor „schismatic”, decât la catolicism. Ei văd numai un pact încheiat între români și între Roma, în actul sfinte uniiri. Din toate faptele lor răsună neîncrederea în contra catolicilor maghiari, scepticismul și schismatismul înădușit de minte, dar viu în instinctul lor de conservare. Neîncrederea, scepticismul și dubul schismatic, care l'a făcut pe Athanasie să scrie pe actul uniiri, înainte de a-l iscăli: „Și dacă ne-or hălăbătuți în vechile noastre așezăminte, peceteile și iscăliturile noastre să nu aibă nici o tărie”, trăește și astăzi în românii uniți. E viu acest duh răsvrător, moștenit din tată în fiu, din generație în generație.

Așa se gândește Vaszary, ori contele Szechenyi, ori Lányi, și toți ceilalți episcopi catolici veritabili și maghiari și mai veritabili văzându-l între ei pe „oláh popa”. Acesta șade ca pe ace. Simțeste pret-rarea mărginașă cu disprețul și cu boicotul. Simțeste că nu se poate altcum. Căci acel „oláh popa” este episcopul Dr. Radu, care în

Ce căruntă vechime!

Lucrări așa de vechi se respectă cu sfială și temere. Le-a respectat și d. C. M.?

Adeseori d-sa a schimbat, a înălțat, a repetit, a adăos deslușiri. A prelucrat. Parcă ne pare rău de măsura în care a prelucrat. *Mai puțin era mai bine, mult mai bine.* Mai ales că era vorba de-o operă care nu are nevoie de modernizări esențiale!

Din pre-față reese că traducerea cântării cântărilor nu-i singura lucrare de acest fel a autorului și, dacă-l înțelegem bine, ar putea să ne dea chiar o antologie ebraică. S'o facă! Dar să nu uite aducerea aminte că un studiu *mai adânc* al poeziei i-ar înlesni forme românești mai adecuate, fără nici o păgubire a esteticeii de care d-sa se îngrijește exclusiv.

2. Domnul V. C., povestitorul descoperit — mi-se pare — de d. N. Iorga, încearcă în *Aliman* să facă o „lucrare literară”. Modelele ce le urmează sunt Eminescu (Făt-frumos din lacrimă) și Creangă (Harap-alb). Le urmează deodată: Vrea să fie și simplu ca Creangă și cu pagini de înaltă literatură ca Eminescu. Reușește să rămâie tot V. C., cum îi șede mai bine: Povestitor cu pasiune, îndrăgostit de ce spune, interesant. Când poți fi înșuți cineva, pentru ce ai voi să fi altul?

G. Bogdan-Duică.

mod sacrileg și trădător a cut-zat să alerge la Roma, agitând în contra înființării diecezei gr. cat. maghiare!

Ei a venit singur și la conferența episcopatului catolic maghiar, ca reprezentant al corului episcopesc român unit. Mitropolitul Mihali, bolnăvicios cum este, nu poate călători. Și — fără îndoială! — mai are și alte motive de-a sta acasă.

I. P. S. Sa e din seminția oamnilor lui Dragoș Vodă. Neamul lui însă nu a trecut în Moldova. A rămas acasă, în Maramurăș. Și veacuri de-arândul a stat în fruntea poporului român din Maramurăș, conducându-l în lupta de apărare a moșiei, limbii și credinței strămoșești.

Luptatu-s'a cu Rușii, stărpita Tătarii și suferit'a martiriu pentru — libertatea maghiară. Da și tatăl Mitropolitului Victor, a suferit, ca tovarăș de luptă al lui Kossuth, robie grea în Kufstein.

Ca mulți români, astfel și Maramurășeni, și între ei fruntașul între fruntași Mihali, s'a însuflețit pentru libertățile constituționale ale Ungariei. Acelaș lucru ca și când astăzi unii români se însuflețesc pentru „democratizarea” Ungariei. Iar fiul? Ce decepție amară trebuie să-i sfășie sufletul văzând că libertatea ungurească, din care nădăduise părintele său că va rezulta și libertatea românească, tiunde astăzi să-i nimicească biserica și neamul. Neamul ne-a înșelat, Ungurul ne-a înșelat, acuma ne înșală și Roma, adevărurile aceste dureroase vor fi tremurând prin gândul arhierelui Dr. Mihali, când — rămâne la Blaj.

Iar episcopul Vasile al Gherlei? E absent, e bolnav și el. Dar și de-ar fi sănătos... Ce să caute la Pesta? Firea lui dragălașă nu se potrivește cu firea perfizilor colegi de rit apusean. Zâmbetul lui de Democritos i-ar dispărea de pe buze, și văzând răutatea colegilor maghiari, dornici de-a răstigni biserica română unită, ar isbucni poate în plâns acest bărbat de minte ageră și de sentimente nobile.

Străbunul lui, protopopul din țara Chioarului, când a trecut, la unire în fruntea nobililor din Răstoci, asupriți de magnații maghiari feudali, în mod insuportabil, de-odată cu Athanasie, altă soarte a crezut să lase moștenire urmașilor săi. „Eusii deșarte”, va fi gândind vlădicul Dr. Hossu, „dar noi să ne luptăm până la ultima răsuflare”. Și — rămâne acasă. Ce să caute dânsul acolo unde nici mintea diplomatică, nici energia perseverantă nu pot duce la rezultat.

Și astfel Episcopul Orăzii, precum singur a alergat la Roma, stă singur și între colegii săi maghiari, la masa verde presidată de Vaszary. Când poporul iobag din Ufalău a trecut la sfânta unire, Răduleștii harnici, cinstiți, deștepti și sprinteni, ca cei dintâiu fruntași din sat, au trecut și ei, în nădejdea, că aparținând unei „recepta religio”, se vor putea bucura și descendenții lor de aceleași libertăți ca sașii, ungurii și săcii din țara Ardealului. Dar s'au stâns dela unire încoace vre-o 7—8 generații, până ce fiul birăului din Ufalău a ajuns vlădică. Și acuma stă, pentru a suta oară, față în față, strănepotul de țărani, rămas român, multumită perseveranței dârce a străbunilor săi, stă față în față cu descendenții asupritorilor de veacuri Széchenyi, Zichy, Mailath. Și se pregătește să dea lupta cu ei și cu sateliții lor renegații coborâtori din familii slovăcești iobage, Csernoch, Prohászka și Lányi. Românul mai nobil decât colegii săi conți, prin lumina minții și prin dorul de luptă pentru libertatea neamului său. Slavii mai sclavi decât iobagii căci ei și-au vândut neamul și sufletul pentru o mitră de vlădică. Toată energia ferecată în sufletul strămoșilor nedreptățiți, toată râvna de luptă înădușită în inimile generațiilor cari s'au stâns fără a-și fi putut potoli setea de libertate, se descătusează și țâșnește acuma din firea răzătoare, plină de forțe viguroase a Episcopului Radu acolo, în fața conferenței. În vinele lui nu curge zăr ci sângele fierbinte al străbunilor schingiuiți prin veacuri. Încălzit de conștiința, că el singur are să aperse drepturile neamului și bisericii sale, el ia cuvântul și vocea sa sonoră, privirea sa scânteietoare dau cuvintelor lui tăria unei revelații profetice.

Ce folos? Glasul arhierelui român răsună în pustiu, Vaszary se face că dormitează, Zichy se arată plicticit. Prohászka și Lányi își permit câte-o întrerupere. Vurady și Csernoch ascultă singuri, din complazanță până la un timp, apoi — fac și ei gesturi de desaprobare.

Astfel se desprinde înaintea ochilor sufletești ai oricărui cunoscător a situației, pe care o au

vlădieii români uniți, în sânul episcopatului romano-catolic maghiar, tabloul conferenței convocate primatului Vaszary pe 25 l. c. la Budapesta.

Acest tablou ilustrează fidel raportul diferentiat dintre biserica maghiară romano-catolică și biserica română greco-catolică.

Dacă stările sunt așa precum le-am des și durere, în realitate ele sunt și mai triste, ab nu priceam ce rost ar putea avea participarea episcopatului nostru român unit la acea conferență participarea cooperativă, fie prin delegarea unui prezentant.

Absentarea corporativă a episcopatului român unit însă motivată prin un memorandum bine zuit, adresat atât primatului cât și Curiei papale ar avea desigur o importanță epocală.

Biserica noastră română unită e neatârnată de biserica maghiară romano-catolică.

Este timpul suprem ca după 200 de ani ceasta independență să fie validată și demonstrată pe baza unei hotărâri solemne a sinodului provincial al provinciei noastre bisericesti greco-catolice.

Acest răspuns sunt datori să-l deie arhierii români uniți Vaticanului și episcopatului romano-catolic, pentru disprețul și dușmănia ce ni-au veddit-o hotărând instituirea diecezei greco-catolice maghiare.

Se poate, că vom avea unele pierderi materiale deși drepturi câștigate nu se pierd, dacă sunt ținute cu pricepere și cu bărbăție.

Se poate, că la Roma va produce corărie neobișnuită energie și afirmare demnă a răului nostru episcopesc. Prea s'au obișnuit să vadă înghițind cu umilință slugarnică toate faptele.

De pierdut nu putem pierde însă nimic în schimb, cu siguranță, vom dobândi bunuri rituale nestimate: emanciparea noastră de la ilegală și insolentă a Strigoniului maghiar și a vărata libertate pe seama bisericii noastre. Nu astfel ne vom putea scuti și de iminenta contestare în autonomia catolică! Pricepem ca papa dela ma să fie capul suprem al bisericii unite. Nu putem însă împăca cu gândul, ca episcopii maghiari să participe la conferențele episcopatului catolic maghiar, să recunoască, prin însuși faptul participării, supremația primatului maghiar. Diplomătenia gură vedem ce rezultate negative dă.

E timpul suprem ca arhierii noștri români să deie acțiunilor lor diplomatice tărie și acte, cari dovedesc curaj și forță intransigentă și voință. Suntem convinși, că I. P. S. Lor, în purile istorice, prin cari trecem, vor ști să înălțimea misiunii lor mari. Dumnezeu să le ajute să desrobească biserica unită!

„Gazeta Transilvaniei”

EXTERNE

Conflict ruso-turc din cauza Persiei. Tratatul „Tribuna” din Roma, relevă că vechiul conflict turco-rus din cauza Persiei devine din zi în zi mai grav datorită atitudinii Turciei.

După ce face istoricul chestiunii, „Tribuna” relevă că deși Rusia afirmase în ultimul timp că și-a retras trupele dela graniță, în realitate se pregătește să poartă la Trebisonda și Erzerum enorme cantități de munițiuni. Pe de altă parte, divizia din cuprinzând 15.000 oameni a fost apropiată de graniță și Poarta se pregătește să întărească situația e deci foarte delicată.

*

Tratatul franco-spaniol. O telegramă din Paris anunță, că guvernul francez a declarat că propunerile guvernului spaniol cu privire la Maroc nu le poate primi. Aceste propuneri referă la stabilirea graniței posesiunilor spaniole în Maroc.

Contrar acestei știri pesimiste după o telegramă din Madrid, Canalejas prim-ministrul spaniol ar fi declarat, că nu este încă nici un motiv pentru întreruperea tratatelor franco-spaniole.

*

Cheltuielile revoluției Chineze. Un republican chinez a publicat datele privitoare la cheltuielile făcute cu prilejul revoluției. Se estimează că revoluția a durat 135 de zile. Cheltuielile făcute au ridicat la 330 milioane, dintre cari 40 milioane au fost de război, 30 milioane soldați și 80 milioane forturile militare, 80 milioane de bani buri la perseane private din Iantscheking.

și Vuing, 60 milioane diferite cheltuieli militare în Kwantung, Urnia și Mongolia.

Meditațiunea de pace a puterilor. Alaltăieri, marți, s'au prezentat ambasadorii marilor puteri la Assimby, ministrul de externe al Turciei, ca să-l întrebe de condițiunile sub cari Poarta ar încheia pacea cu Italia. Mai întâi s'a prezentat Giers, ambasadorul Rusiei, apoi rând pe rând ceilalți ambasadori ai marilor puteri. Ambasadorul Giers s'a prezentat ca cel dintâi, pentru că această mediativă se face la propunerea Rusiei.

După o telegramă din Constantinopol, ministrul Assim bey a răspuns fiecărui ambasador, că va comunica întrebarea puterilor marelui vizir cât se poate de îngrabă și apoi va da răspunsul Turciei.

Sărbătoarea universitarilor români

Festivitățile de comemorare ale soc. „Petru Maior”.

Pătrunși de imperioasa necesitate de a promova pe toate căile și cu toate mijloacele mișcarea culturală a românilor de pretutindeni, — vestim străbătuți de un gând luminos obștei românești, că peste câteva zile se va oferi un fericit prilej de a putea azista la o momentuoasă serbare culturală. Tinerimea noastră universitară dela Budapesta, ce alcătuiește societatea academică-literară „Petru Maior”, conștie de frumoasa-i misiune, ce-i revine în viața noastră culturală, și-a făcut datoria cu mult zel și nobil avânt, reușind să trezească ecouri puternice în rândurile cărturarilor noștri de seamă din toate ținuturile românimii.

Simțim și noi mândria tinerimii dela Budapesta, când vedem cum glasul ei chemător trezește și mișcă sufletele.

*

Ni-se comunică din partea comitetului aranjator al serbărilor de comemorare, că se prevede o mare atenție de public ale. Zilnic se anunță din toate mahalurile țării participarea celor mai distinse familii, iar din Cluj, Viena și România va participa multă junime.

Luările pregătitoare au ajuns deja în ael stadiu că s'a stabilit și programul ședințelor festive.

Programul ședinței festive, ce se va ținea în 21 (duminică) april st. n. (la orele 12) după chemarea Duhului sfânt:

1. Cuvânt de deschidere — rostit de președintele societății, Victor Groza.
 2. Salutul societăților culturale reprezentate la serbări.
 3. Istoricul societății Petru Maior — rostit de un membru al societății.
 4. „Să ne iubim limba” conferința profesorului univ. dr. Iosif Popovici.
 5. Petru Maior și epoca lui — conferința d. D. Nistor stud. fil.
 6. Cuvânt de încheiere — rostit de vicepreședintele societății, M. Căliman.
- Ziua următoare se va ținea ședința fostilor membri sub prezidiul d-lui Partenie Cosma.
- Până acum programul acestei ședințe este alcătuit prin concursul următorilor domni: E. Ungurean, Al. Bogdan, V. Onițiu, și dr. H. Petra-Petrescu.
- D-nii Virgil Onițiu, Al. Bogdan și dr. Horia Petra-Petrescu vor trata probleme culturale-literare — de actualitate, iar la urmă se va pune la ordinea zilei propunerea d-lui Emanuil Ungurean de

a înființa un internat pentru universitarii din Budapesta, care desigur va provoca discuție. După toată verosimilitatea se vor anunța și alți omieri.

Colonia română și serbările.

De multe-ori am auzit justa observație, că colonia română cu anevoie să îndeamnă a desfășura o activitate socială cel puțin și că nu tocmai în măsură recerută sprijinește tinerimea grupată în societatea academică „Petru Maior”, care — spune odinioară dr. Alexandru Mocioni — „ar trebui să fie punctul de cristalizare a vieții culturale și sociale românești din Budapesta.”

Generația de astăzi are meritul de a fi adus o schimbare în spre bine și în privința aceasta. Credem, că sentența în drept a afirma, aceasta, când vedem, că cele mai distinse familii românești din Budapesta, văzând stăruințele nobile ale neobosiților conducători ai tinerimii, au primit cu multă dragoste și însuflețire să conlucre pentru asigurarea succesului strălucit al serbărilor de comemorare.

În cercurile tinerimii vestile conducătorilor, că au fost primiți fără excepție cu multă simpatie, promițându-li-se tot sprijinul din partea celor mai de seamă familii din Budapesta a produs o vie bucurie și satisfacție.

Cu atât mai mult, că în trecut legăturile dintre colonia română și societatea „Petru Maior” erau destul de laxe.

De altfel de mult ar fi trebuit să se observe interesul comun ce-l are colonia română și tinerimea, de a impune, prin sprijin reciproc, ca răsă în marea de străini și capitalei ungare.

Colonia română din Viena a înțeles să promoveze aceste interese comune de multă vreme, sprijinind întru toate stăruințele tinerimii din Viena, grupată în societatea „România Jună”. Rezultatele frumoase obținute până acum vădese că cu mult succes.

Aici în Budapesta deocamdată suntem și de aceea fericiți, că tinerimea a izbit a trezi un astfel de îndemn.

Doar una dintre scopurile societății „Petru Maior” și anume dezvoltarea culturii sociale avansate, — numai prin concursul coloniei române din Budapesta se poate ajunge.

Constatăm cu satisfacție că începutul mult promițător în această direcție s'a făcut — cea ce este desigur a se atribui pe lângă înimositatea stălpilor coloniei și pășirii oneste a tinerimii.

*

În timpul din urmă s'au înseris de membrii fondatori ai societății „Petru Maior” următorii domni: Petru Mocioni de Forn, mare proprietar de, Alexandru Vaida Voevod deputat, și dr. Aurel Novac, avocat fost deputat — dăruind societății suma de o sută ecroane.

C. C.

Festivitățile mari dela Budapesta.

Comitetul aranjator ne comunică în cele următoare programul marelui concert, ce se va ținea în ziua două a serbărilor (21 april, — duminică) seara la orele 8 în sala mare dela „Pester Lloyd.”

Iată programul:

1. Iacob Mureșan: *Potpouri româneșe, executat de orchestra militară sub conducerea dirigentului S. Bacho.*
2. Ionel Harșia: „Un falnic glas” *pozie de Andrei Bărsan, cântată de cor mixt cu solo: d-nii I. Crisan, I. Rădulescu, C. Olariu și pe lângă acompaniament de pian.*
3. Dl. Ștefan Marcus: a) I. Scarlatescu — „Spune-mi codrurile vecine”, b) S. Ponchielli — *Romantă din opera Skadon.*
4. Dșoara Anicuța Voileanu: a) *Menuett e dur de B. Stavenhagen*; b) *F. Chopin: Nocturnă c moll, Etude e moll.*

5. Dl. I. Crisan: a) I. Scarlatescu, — „*Glas de clopote.*” b) I. Verdi, — *Aria din „Balul mascat.”*

6. Doamna Valeria de Herbay n. Papp: *F. Liszt — Loreley*; G. Dima — *Sequidilla, acompaniament de orchestră militară.*

7. I. Vidu: *Negruța, cântată de cor mixt cu solo sub conducerea dlui Ion Fira.*

— Pauză. —

8. Dl. I. Rădulescu: a) F. Schubert, — *Pe mare*; b) Tostti, — *Ideale*; c) G. Dima, — *Mugur-mugurel.*

9. Verdi: *Duet din opera Don Carlos, — cântat de d-nii Ștefan Marcus și Ionel Crisan.*

10. Dșoara Anicuța Voileanu: a) *Pre-ludiu și Hora din serata etnografică de Tib. Brediceanu*; b) Scarlatescu: *Temă cu variațiuni*; c) Anicuța Voilean: *Fantazie română.*

11. George Dima: *Hora, cântată de cor mixt cu acompaniament de orchestră militară.*

12. *Orchestra militară: Spinelli, — Serenadă italiană.*

Dupăcum vedem, concursul celor mai buni artiști ai noștri și programul select făcut din concertul societății jubilate „Petru Maior” un adevărat eveniment artistic.

Scrisoare din București

Moartea lui Petre Liciu. — Trupa „Petre Liciu”. — Manifestație de protestare împotriva volniciei dela Orade.

2 aprilie 1912.

S'a stins Petre Liciu.

La ora 12 din noapte, dupăce zile în rând s'a sbătut între viață și moarte, s'a stins, în puterea vieții, sufletul nobil al lui Petre Liciu.

În două rânduri cuțitul, — nădejdea din urmă, — a tăiat în carnea lui, căutându-i rinichi bolnavi. L-am văzut după aceea ridicându-se de pe patul crudelor suferinți și zâmbul vieții l-am văzut înflorind din nou pe fața lui blândă. Dar o complicație a boalei l-a rechemat grabnic la pat. Apoi nu s'a mai ridicat. Până în clipa din urmă a chemat pe N. Iorga.

S'a stins sub ochii îndurerați ai bătrânului său tată, ai sorioarei lui, și ai aceluia pe care l-a iubit atât de mult, ai d-lui Nicolae Iorga.

Petre Liciu a fost un mare artist al neamului nostru: o mândrie națională. Talentul lui a strălucit vreme îndelungată pe cea dintâi scenă din capitala României. În arta dramatică Liciu nu s'a mărginit numai la rolul de interpret: el a creat în toată puterea cuvântului.

Cine l-a putut vedea în rolul Moise din „Lipitorile satelor”, ori în Isidor Lechat din „Banii” lui Mirbeau l-a cunoscut ca artist. Avea, pentru arta lui, un cult. Cu o agilitate reîntrecută în mișcări, cu talentul lui de a-ți trezi, printr'o ușoară strâmbătură a buzelor, o lume întreagă de sentimente, cu puterea neîntrecută pe care o avea în ochii lui mari, cu naturalul desăvârșit al jocului, Petre Liciu era stăpân pe artă.

Mare iubitor al neamului său, el a trecut granitele, ca să ducă jocul românesc la frații de peste hotare. Bucovina se scotia în deplină serbătoare când Petre Liciu o străbătea cu trupa lui improvizată.

A fost, acum în urmă, patru ani în rând, vicepreședinte al comitetului secțiunii bucureștene a Ligei Culturale. Pentru instituția aceasta el făcea totul. Niciodată nu l-am văzut șovăind când era vorba de Ligă. Ii plăcea jertfa deplină.

În mișcarea culturală națională de un avânt idealist promovată de profesorul N. Iorga, Petre

GONDA

▲▲▲ Stabiliment de vestminte ▲▲▲

TIMIȘOARA-CETATE, STRADA HUNYADI nr. 7.

Cea mai mare casă de tot felul de vestminte pentru bărbați, copii și fetițe.

Secție pentru comande după măsură. Pânuri originale engleze.

Prețuri ieftine.

Telefon 451.

Liciu a fost un factor de căpetenie. Iar când curentul cultural a luat un caracter politic, Petre Liciu a fost desemnat să organizeze partidul național-democrat în capitală. A fost, în ultimele alegeri parlamentare, candidatul partidului la colegiul al II-lea din București, intronind un însemnat număr de voturi.

Dar cine l-a cunoscut mai de aproape, nu-l vită pe Petre Liciu, omul.

De o rară bunătate, blând iertător, el nu putea să jignească.

Spirul împăciitor, modest peste măsură, îngâmfarea și răutatea omenească se vedeau, în fața lui, dezarmate.

Un om atât de nevinovat și înconjurat de atâtea simpatii nu știu cum s'ar mai putea întâlni vreodată.

Înno-mântarea va avea loc, probabil, miercuri. Ea se va face cu o solemnitate deosebită. Prin îndemnul Teatrului Național, care va suprima jocul în seara aceea, și al Ligii Culturale, înno-mântarea va căpăta proporțiile unei solemnități naționale.

E vorba să se alcătuiască, prin subscripție publică, un fond, din care să se întrețină o trupă de artiști dramatici, care să străbată pământurile românești: Trupa „Petre Liciu”.

Lui nu i-se poate ridica un monument mai frumos.

*

S'a născut în 1871, la Piatra, N. A făcut liceul la Iași, coleg de clasă cu N. Iorga. Apoi a urmat „Conservatorul” la București. A fost și student al facultății de drept.

A fost bursierul statului, patru ani de zile, la Conservatorul dramatic din Paris. În timpul din urmă dedea lecții la „Conservatorul” din capitală.

În București a avut loc ieri un impunător meeting de protestare împotriva odiosului atentat care s'a încercat asupra drepturilor limbii românești — și s'a sărbătorit bărbătescul curaj al celor 16 tineri teologi ai seminarului din Oradea.

Manifestația a avut loc numai astăzi. Pentru bunii patrioți, pentru neîduplecării apărători ai „ideii”. Capitala valahilor s'a mișcat deja duminică trecută:

„Acum vro-o 3—4 zile a avut loc în București o întrunire populară, sub supravegherea autorităților și în care, referindu-se la cazul celor 16 seminaristi români din Oradea-mare, oratorii au tratat pe unguri de hoardă barbară.

„Kog pe primul ministru s'a coute a se convinge, dară ministru de externe comun a cărui datorie constituțională e să oopre onoarea națiunii ungare, a dispus a face demersuri pentruca această insultă adusă onoarei Ungariei să fie reparată și făcută imposibilă pentru viitor.

Așa a visat bravul deputat din B. depesta în neaptea dinspre 31 martie, pentruca a doua zi, solemn sub ochii națiunii, să arate primului ministru, că încă nu și-a împlinit patriotica datorie de a șopti ministrului comun de externe al împărăției-regat, că peste Carpați, oficialitatea patronază insulte la adresa „ideii” și că întârzie cu „demersurile” pentru „reparație”.

Dar mișcarea de protestare a avut loc numai ieri, Duminică, și fără patronaj.

A fost o impunătoare procesiune, alcătuită din aproape toate societățile din București cu stindardele lor în frunte.

Ea a pornit din grădina Cismegiu, pe străzi principale, spre biserica sf. Gheorghe-Nou, unde s'a oficiat un serviciu divin. Apoi, de-aici, spre statuia lui Mihai-Viteazul din fața Universității, unde s'a depus, pe fruntea eroului o coroană. Aici s'a cântat „Deșteaptă-te Române”, „Pe al nostru steag” etc. S'a iacins o urtășă horă în jurul statuei. S'au ținut, peste tot, însuflețitoare cuvântări de protestare împotriva nelegiurii, care s'a comis la Oradea și de îndemn pentru generația, care se ridică.

Correspondent.

Cuvântarea

Preasfinției Sale episcopului dr. E. Miron Cristea al eparhiei Caransebeșului, rostită la deschiderea sinodului pe anul 1912.

Venerabile sinod eparhial!

Poporul românesc din patrie, din care o însemnată parte formează credincioșii eparhiei noastre, a Caransebeșului, a fost până bine de curând ușor de condus. Era blând, răbdător, cuvințios și ascultător de conducătorii săi firești. Fără de ștutul lor nu făcea nici un pas mai însemnat.

Întreg sufletul poporului era format sub influința binefăcătoare a unei vicți casnice proprii, deși patriarhale dar totuși frumoase și originale, și îndeosebi sub înfrumusețarea puternică a bisericii strămoșești, care în curs de veacuri i-a fost aproape singurul leac de hrană sufletescă. Tocmai de aceea din toate manifestările vieții sale sufletesti transpira același duh sănătos din jurul vechii strămoșești, precum și mirosul sărbătorește al fumului de tămâie, care — străbătând printre bărnele alt-cui simple bisericute de lemn — umplea întreagă atmosfera idilică a satelor noastre.

Preoții acestor biserici — ieșiți din elita țărănilor noștri dela sate — s'au deosebit de ceilalți credincioși numai prin o cunoaștere mai temeinică a cărților sante, a tipicului și a cântărilor bisericesti. Na — aveau oarecare înaltă cultură lumească; dară — în schimb — erau cu atât mai evlavioși, mai buni bisericani și de-o cinste ireproșabilă. Totdeauna erau strâns legați de toate interesele poporului lor și tocmai de aceea în nici o împrejurare nu se despărțiau de el.

Între asemenea împrejurări raportul dintre preot și credincioși era intim, familiar, întemeiat pe încrederea dintre un părinte și fiii săi. Era o legătură indisolubilă. Casa preoților era deschisă tuturor poporenilor, cari ieșeau mângăiați de bunăvoință, cu care au fost îmbrășiți de mângăierea sufletescă și li s'au dat cuvenitele sfaturi și îndaraverile lor de toate zilele.

Acest fapt întărea mult puterea bisericii noastre ca instituție socială.

Dar vremurile noastre au schimbat multe din fața acestei iconi.

De o parte preoții s'au ridicat în cultură fără ca prin aceasta să câștige ceva religiozitatea și evlavia lor; ba — dimpotrivă — creșterea lor în institute străine — neținând cont de trebuințele credincioșilor și ale bisericii naționale, căreia vor avea să-i slujască — i-a mai îndepărtat adeseori de vechile tradiții ale vieții noastre religioase.

Acest fapt i-a îndepărtat pe mulți și de popor. Relația între preot și fiii săi s'a mai răcit. Casa preotului nostru din multe sate nu mai are aceeași intrare largă și deschisă pentru toți sătenii și pentru toate femele fruntașilor, cari vin ca nașe cu finții lor în brațe, ca să poftescă pe „părintele” la botez. Ușa caselor preoțești s'a mai închis, căci — chiar dacă preotul i-ar vedea bucuros pe poporeni săi în casele sale — n'o permite aceasta „doamna preoteasă”, căci mobilele și covoarele aduse ca zestre nu sunt pentru opincii-poporenilor, fața de cari creșterea ei, primită în institute străine de noi și cultura noastră, nu are nici un interes deosebit.

De altă parte mijloacele de comunicațiune atât de ușoare, și o mulțime de alți factori, au produs oarecare conturbare, sau chiar dezechilibrare, în evoluția succesivă și naturală a dezvoltării popoarelor. Curente extreme s'au ciocnit și bătut în capete, producând ca efecte niște extreme, adeseori chiar ridicule.

Poporul nostru încă a fost atins de suflul acestor curente și mișcări sociale, și rezultatul este, că o foarte mare parte a credincioșilor noștri a ajuns în o stare de semidoctism care e încă tare departe de nivelul unei culturi adevărate, și în conformitate cu firea noastră etnică.

În această stare culturală, poporul este foarte

greu de condus; și ușor poate apuca în o direcție direct primejdioasă.

Acest semidoctism unilateral, miop și periculos își exercită apoi influința sa distrugătoare în toate direcțiunile și își face mrendele pe toate terenurile, corcind toate din jurul său. Casa țărănească își pierde formele vechi originale; internul ei primește caracter de mahală; portul, dansurile, limba se împietrițoază cu elemente străine, de nu le mai cunoaște originalitatea.

Biserica — ca instituțiunea cea mai de frunte a poporului nostru — încă nu-i scutită de acest curent greșit. Arhitectura ei nu mai are nimic artistic în sine; pictura a pierdut orice legătură cu trecutul; podoabele ei interne înfățișează o caricatură a tuturor stilurilor. Până și băieții ei cu ripizile dela slujbele religioase primesc peste st bar gulerul „administrațiilor” papistași.

Dela cele externe primejdia trece la convierșurile religioase interne, pe cari cearecă ale zguduiri și slabi.

*

Zilnic avem ocaziune a avea simbolul tipic al acestui semidoctism. Eu am văzut nu de mult un exemplu clasic al unui asemenea tip în persoana unui țăran venit pe la Caransebeș.

Avea în picioare ghețe domnești, ciorapi până peste genunchi de-o culoare imposibilă, cioreci, cămașa scoasă, în loc de peptar o vestă nemțească, orologiu cu lanț gros, masiv, la grumaz cravată și de-asupra un prea frumos cojoc țărănesc cu croi cusături originale.

V'am atras anume luarea aminte asupra acestei apariții, ca să vedeți amintitul semidoctism personificat într'un tip concret și caracteristic și ca se vă conving, că — progresând în asemenea direcții — acuz nu ne vom mai cunoaște. Și cum obștea noastră are influința largă și pe terenul bisericesc, duhul greșit — care a produs asemenea caricaturi — va pătrunde tot mai tare pe terenul și în instituțiunile ce le avem mai scumpe și vom pierde orice legătură cu tradițiile trecutului.

Semne îngrijitoare se ivesc destule.

Diferite secte își culeg și dintre ai noștri prada lor, slăbindu-ne și destrămandu-ne rândurile. Se ivesc și în parohiile noastre nazarieni, poezii, sămbățeni și alți rătăciți, cari ne stică credința, ce ni a susținut și ne profanează tainele, tradițiile și obiceiurile bisericesti, cari ni-au întărit și binecuvântat. Ba unii d. e. — ignorând orice rugăciune și binecuvântare a bisericii — țin că e de ajuns ca o nuntă să fie validă, dacă mirii și nuntașii au fost fixați la un moment potrivit de un aparat fotografic.

Precum țăranul de mai sus și-a schimonosit prin înfățișarea sa estriocară originalul port al părinților săi, așa aceștia își batjocuresc convierșurile interne religioase ale bisericii strămoșești.

Și cum am ajuns la asemenea decadentă? Căuz le pot fi multe; dară de sigur una principială este neglijarea din partea noastră a poporului și a tendențelor lui de dezvoltare continuă, și într-o direcție sănătoasă.

Conducătorii, ieșiți din sânul lui, Pau de sine; nu i-au dat îndrumările sănatoase, de cari avea lipsă, ca să nu rătăcească pe căi greșite. Cu destul de puține excepțiuni, cei mai mulți s'au interesat de popor, numai atunci când au avut lipsă de sprijinul lui, s'au au avut vr'un câștig în urma slujbei ce o au.

Răul e constatat în multe părți.

Deci ce-i de făcut pentru a împedea lătrirea lui?

Să ne întoarcem la viața patriarhală din trecut, e cu neputință. Lamea ne împinge înainte vrând-nevrând. Poporul e ca o apă vie, ce merge vrea să eurgă, să se miște, să se desvolte.

Trebuie deci să reluăm firul unei dezvoltări normale începute de tradițiile trecutului. Acesta se poate numai prin mijloacele unei culturi adevărate și temeinice, izvorite din trebuințe proprii și scutite de curente, cari nu se potrivesc cu noi și cu țara noastră.

„Să nu vinzi scump, dar să târguești ieftin”. Acesta este secretul succesului nostru.

Cui ii trebuie scump dar mobile frumoase, ieftine și bune

Să cerceteze pe

Székely és Réti

fabricanți de mobile

Marosvásárhely, Széchenyi tér nr. 47

Chiar în interesul lui propriu.

Alegere mare în trusouri pentru mirese.

Vânzare în rate fără ridicare de preț.

Clericilor și învățătorilor noștri, trebuie să le dăm o cultură temeinică, din care să transpire ca un fir roșu duhul unei creșteri religioase, bisericesti, conștie de toate tradițiile trecutului și aspirațiile viitorului, care să descepe în sufletul lor simțul misiunii apostolești, ce o au; altcum vor privi în oficial lor o slujbă, ca toate slujbele, a cărei îndeplinire le îndeplinești de dragul unei păți mai bune, sau mai rele.

De alta parte și catihetii noștri trebuie să-și dea silința a sufla și în inima elevilor lor un puternic duh bisericesc, ca nici inteligența mireană să nu iasă din ogașal tradițiilor bisericești părinților noștri, de care se țin și care de multeori în egrează creșterea prin ajutoarele ei însemnate, ce le primește dela ea. Este generală plângerea împotriva domnilor mireni, că nu să interesează desinteresat de biserică și că s'au instrăinat de duhul bisericești strămoșești, care stăpâna atmosfera din casa părinților lor.

De acest duh bisericesc au cu atât mai mare lipsă, cu cât în urma principiilor constituționale, pe cari stă viața internă a bisericești noastre, fructuși mireni — ajungând în corporațiile bisericești, atât inferioare, cât și superioare — sunt chemați a fi un stâlp puternic al clerului și al arhierului întru conducerea bisericești și mai ales a instituțiilor ei de tot soiul.

Iar de altă parte inteligența trebuie să primească ca exemple bune poporalului, pe care vom afla în finea cât mai alipit de biserică și instituțiile ei.

Având inteligența noastră clericală și mireană în totalitatea ei o asemenea adevărată creștere, vor înțelege toți — și nu numai un număr redus din ei — că datorința sfântă au de a-și rupe o parte a timpului de muncă și pentru cauzele obștești și în deosebi pentru întărirea și ridicarea în cele bisericești și culturale a credincioșilor eparhiei noastre.

Pilda celor zeloși în această privință trebuie să se generalizeze.

Invit deci pe toți fruntașii eparhiei prezenți și pe cei de acasă — clerici și mireni — să studieze cu temei starea credincioșilor bisericești noastre, să le cunoască nevoile și aprofundeze trebuințele. Se stăruie a găsi și mijloacele ducătoare la scop spre o îndrumare sănătoasă a dezvoltării lor ulterioare. Binepregătiți să caute vreme cu privilegiu de-a descăleca cât mai des în masele largi ale poporului, spre a le da — fiecare în sfera sa de competență și în bunăînțelegere cu toți factorii competenți — îndrumări în cele bisericești și culturale, curățind holda de buruieni și neghină, ca astfel floarea unei înaintări sănatoase să se poată desvolta neîmpedecată.

Și fiindcă sărăcia cu cultura formează 2 poli opuși, cari să resping unul pe altul — în interesul asigurării unui progres cultural mai vădit — trebuie să-i dăm poporului și îndrumări în cele economice, sprijinind — unde nu ne pricem înșine cel puțin pe toți acei factori, cari lucrează pentru progresul economic al cetățenilor.

Când poporeni eparhiei să vor convinge, că noi — fruntașii lor — ostenim și ne apropiem deinteresați de ei, spre ai lumina, spre ai întări și ale arăta căile, ce duc la binele lor — și că îi cercetăm nu numai când avem lipsă de ei, sau așteptăm dela ei un câștig, ba din contră chiar jertfim din al nostru — muncă și bani — pentru înaintarea lor: — atunci cu încredere să vor apropia și lipsi de noi, de biserică și de așezămintele ei. Sfătătorii și îndrumătorii de încredere vom fi noi; iar — dacă nu — vom deveni culpabili a fi lăsat credincioșii pe mâna unor proroci mincinoși sau necetari primejdioși deopotrivă pentru biserică ca și pentru stat. Cu aceste vă zic:

Hristos a înviat!

Deputații răspund:

Adevărat ca înviat!

Iar P. S. Sa încheieie astfel:

Să ne nizuim deci toți a reinvia la o nouă activitate, toate forțele de muncă din episcopia noastră, spre sporirea și întărirea bisericești și a instituțiilor ei, spre înaintarea în toate privințele a credincioșilor ei și prin aceasta și spre binele patriei, a cărei înălțare o dorim și o urmărim prin munca noastră.

Deschid sinodul.

Demisia guvernului

Prealabila însărcinare a ministrului Lukács

Un cabinet al votului universal

Delegațiunile

Situația politică --

Într-o precipitare vertiginoasă evenimentele ne-au adus mai curând de cum se credea până ieri demisia mult așteptată a contelui Khuen-Héderváry. Omul despre care istoria va scrie pagina politicești celei mai frivolei, a rămas pe teren, jertfă a încercării lui temerare de-a înbâna și mai mult interesele imperiului la carul triumfal al aspirațiilor maghiare. Criza politică intră de-acum în o nouă frază — și cine știe dacă nu în una tot atât e sbuciumată ca cele ce s'au văzut în deceniul din urmă.

Soarta contelui Khuen-Héderváry a fost hotărâtă încă în clipa în care el, sfidând prerogativele monarhului asupra armatei, n'a esitat să încheie alianța parlamentară cu cel mai pronunțat dușman al monarhiei, cu partidul Kossuthist. Pentru cercurile politice dela conducerea monarhiei a fost o ultimă experiență aceasta și s'au putut convinge definitiv, că în rândurile oligarhiei maghiare dinastia nu are nici un aderent sincer, care să poată reprezenta și afirma, față cu politica distructivă a maghiarilor interesele ei superioare, condiționate de-o evoluție armonică a tuturor popoarelor.

S'au putut convinge definitiv aceste cercuri, că în Ungaria numai o radicală schimbare de sistem poate să înstăpânească stări prielnice unei vieți cu adevărat constituționale. Cel dintâi pas hotărâtor spre schimbare trebuie deci făcut și el este creșterea unei legi electorale, care să asigure fiecărui popor din Ungaria posibilitatea de a-și hotărî sigur soarta. Va fi o încercare titanică curățirea acestui grajd augian, care se chiamă Ungaria, ea va trebui însă făcută — fără considerare la jertfă și trudă, — încă înainte de ce ar fi dispărut din conștiința popoarelor și ultima rază de încredere în cei puși să le ocrotească...

Azi, contele Khuen-Héderváry va prezenta monarhului demisia întregului cabinet și nu mai târziu decât mâine, domnitorul va primi în audiență pe ministrul Lukács pentruca să-i încredințeze cheia situației. Delegațiunile vor fi amânate, pentruca să nu tulbure desfășurarea crizei ministeriale și astfel, cu ziua de întâi mai afacerile, comune intră în stare de ex-lex, — bugetul previzoriu fiind votat numai până în această zi. Amânându-se delegațiile fracțiunea contelui Tisza n'o să mai poată cauza neplăceri ministrului de război Aufferberg și se pare că, asupra exponenților oligarhiei vor să se abată clipe de grea încercare.

Aceste sunt știrile ce se colportă azi în formă pozitivă în cercurile politice. Se svonește apoi, că nereușind Lukács, va veni întâi Wekerle și pe urmă Kristoffy, cu misiunea reformei electorale. Lukács n'ar fi având altă sarcină decât să restabilească ordinea în parlament, împăcând în special tabăra lui Iusth. Dintr-o membrii cabinetului Khuen ar fi să între în noua combinație ministrii Székely, dela justiție, contele Zichy dela instrucție și culte, contele Serényi și Beöthy, cari sunt aderenti mai

afinși ai reformei electorale. Un definitiv cabinet al reformei electorale, e, însă misiunea rezervată lui Kristoffy.

Firește, perspectiva e cu mult mai tulbure decât să putem prevedea clar soluțiile. Pentru noi, sigur e numai că, nici una din grupările maghiare ale actualului parlament nu dorește o reformă electorală, deopotrivă favorabilă popoarelor din țară și e timpul suprem, ca aceste popoare, — în primul rând românii — să-și unească glasurile și să ceară mai tare decât ori și când respectarea dorințelor lor legitime.

Audiența contelui Khuen.

Viena, 17 aprilie. (Dela corespondentul nostru). Contele Khuen s'a înfățișat azi la orele 12 în audiență la monarhul și i-a prezentat demisia întregului guvern ungar. A făcut totodată propoziția, ca domnitorul să chem la audiență pe ministrul de finanțe Lukács László. E mai mult ca sigur că Lukács va primi însărcinarea de a forma el noul cabinet. E chestiune numai de câteva zile până la publicarea listei noului cabinet.

Lukács va începe tratative cu opoziția, dându-i garanții referitoare la reforma electorală. În chestiunea reformelor militare el e aderentul reformelor definitive cuprinse în actualele proiecte.

Se crede că criza ministerială nu va lua o desfășurare agitată.

Ședința Camerei.

Președintele a încuviințat și azi discuția înainte de ordinea zilei. Indată la început se anunță la cuvânt reprezentanții saborului din Agram, deputații croați. Vorbește întâi Teodor Pejacsevich, care citoste o declarație croătești și, continuând ungurește, spune, că croații regretă mult evenimentele triste din Croația: disolvarea saborului și introducerea absolutismului. Cere readucerea vieții constituționale în Croația.

Pejacsevich a vorbit în numele majorității delegaților croați, — în numele minorității a vorbit Alexandru Popovici, care a spus că prin numirea comisariatului regesc s'a adus o gravă atingere nu numai autonomiei croate, ci și constituției ungare, în genere. Protestează împotriva stărilor create de guvernele ungare și remarcă cu bucurie sprijinul ce croații l'au primit în cameră din partea opoziției. Speră că prin înfăptuirea reformei electorale și prin democratizarea Ungariei se va rezolvi în mod norocos și chestiunea croată.

Urmează fostul secretar general coaliționalist Szerényi, căreia i-s'a adus învinuirea, că prin pragmatica căilor ferate din Croația și Slavonia, a pomit cel dintâi lavina crizei croate. A vorbit în ton conciliant și s'a văzut și din întreruperile deputaților, că în cercurile politice maghiare dorința de-a-i împăca pe croați, e vie.

— Ziarul „Românul, și, foaia poporală „Poporul Român” se află de vânzare în București la librăria „Neamul Românesc” și la Mihail Vlad proprietarul chioșcului de cărți și ziare Calea Grivița.

Sinodul eparhial din Arad

Ziua a IV-a.

— Înainte de amiază. —

Sedința se deschide la orele 9.

Se citește protocolul sedinței precedente, care se admite în urma unor observații de amănunt.

Propuneri și interpelări nefiind, se trece la ordinea zilei după ce C. S. arhimandritul Hamzea ales în două cercuri la Bichiș și Vinga, declară, că optează pentru Bichiș, declarându-se vacant cercul Vinga.

Raportul comisiei verificatoare.

D. dr. Oprean, referențiază asupra mandatelor pretestate începând cu cele ale d-lor Cetățean și Adam, deputații cercurilor Chisătau și Jabar. Fiind că actele de protestare vorbesc de ingerințe nepermise ale organelor ecleziastice, comisiunea cere să se facă o cercetare serioasă la fața locului în comuna Jabar, și să se pedepsească în cazul când cele relatate, s'ar confirma.

În acelaș sens vorbește d. protopop Serb, spunând, că sunt cazuri, când două comune în cari alegerile nu s'au făcut corect sunt în stare să răstoarne rezultatul alegerilor din întregul cerc, cerând ca cercetarea să se facă în amândouă cercurile.

D. Ungurean cere să se procedeze cu serietate.

Se admite propunerea d-lui Serb de a se face cercetare în ambele cercuri, urmând că inovații să fie pedepsite; iar în caz când protestul ar fi neîntemeiat să se ia măsuri împotriva autorilor lui.

Se trece apoi la mandatele d-lor avocat dr. Marșieu și I. Moldovan, dir. școlar din cercul Aradului. Din raport expune gravaminele din protestul prin care se atacă rezultatul alegerilor din comunele Sâmbăteni, Micalaea, Măndruloș și Pecica și Nadlac. Comisia propune ca verificarea să se fie în suspenzie dispunându-se o cercetare la fața locului.

Dl. V. Goldiș. Spune că în protest nu se formulează nici un motiv din acelea care ar reclama suspendarea verificării. Având în vedere, zice d-sa, că chiar dacă se face abstracție de voturile din aceste comune proporția voturilor de majoritate obținute de deputații aleși nu se schimbă, nu e nici o nevoie să turburăm liniștea credincioșilor, involburând din nou neînțelegeri cari de de atunci s'au calmat.

Dl. Ciorogar, protosinodal, este de părerea comisiei, cerând o cercetare la fața locului.

Dl. dr. Grozdu, membru al comisiei de verificare, face opinie separată față de comisie.

Dl. dr. Cioban, (Lipova). Spune că dat fiind proporție, în orice caz favorabilă a voturilor obținute de deputați, alegerea trebuie verificată, în schimb pentru actele semnalate în protest se poate ordona cercetare.

În tot acest timp un domn anume Horváth, face o larmă sistem ungurească, aruncând cele mai nesăbuite întreruperi și invective.

P. C. Sa Arhimandritul Hamzea, luând cuvântul se pronunță pentru verificarea celor două mandate contestate. Sunt de 20 de ani deputat și în totdeauna am avut de lucru cu dieceza Aradului. La toate cercetările dintre care la unele am luat parte și eu s'au dovedit în totdeauna că nemulțumirile au fost neîntemeiate. În timpul acestor mameluclor Horváth continua cu o furie crescândă invectivele sale, cea ce i-a atras o foarte meritată lecție din partea oratorului: La-ă-mă să vorbești, die, eu te-am ascultat cu destulă răbdare și cu toată cuviința. În raporturile cu d-ta am fost în totdeauna cuviincios și team învățat și pe d-ta să fii cuviincios. În urma acestei corecțiuni mameluclor s'a astâmpărat.

S'au pus la vot propunerile făcute mai întâi a d-lui Goldiș apoi a d-lui dr. Cioban care nefiind admise a rămas propunerea comisiei, delegându-se spre cercetare d. dr. Aurel Lazăr. Privitor la calitatea persoanei ce ar fi să facă cercetarea s'a ivit o foarte interesantă discuție în cursul sedinței.

P. S. Sa domnul Episcop care-și închipuie că numai d-sa iubește cu toată dragostea pe elementele clerice a le bisericeii, a anunțat într'un ton vioi că nu va admite ca preoții să fie cercetați în chestii disciplinare de un civil, la observările făcute că în tradiția sinodului există asemenea cazuri, P. S. Sa a spus că nu vor mai exista.

Față cu părerea P. S. Sale a luat cuvântul dl. dr. Emanuel Ungurean, arătând că sinodul nu poate absta de la unul din drepturile sale esențiale care este acela de a delega pe ori cine crede de cuviință. Cu drept cuvânt distinsul veteran a lămurit că preoții sunt membrii ai bisericeii și îi ai neamului pe care cu toții îi iubim de o potrivă și că nu trebuie să se creadă că un civil ar merge cu gândul preconcept de a lucra împotriva lor și că Sinodului nu i-se poate cere să renunțe la una din prerogativele sale.

Cuvintele d-lui Ungureanu au fost primite cu vii aplauze.

În urma acestor lămuriri P. S. Sa a declarat că cuvintele sale nu au avut altă intenție de cât să arate că pentru o față bisericească nu prea șade bine să compară înaintea unui civil, cea ce s'a recunoscut și de Sinod.

După aceasta d. dr. Oprean enunță o serie de propuneri pentru garantarea corectitudinii alegerilor care au fost toate admise.

Referatul comisiei bisericești.

Dl. Lucuța, protopop referent al acestei comisii citește rapoartele consistorului arădan și cel al Oradei-mare.

Din rapoarte se constată, că numărul analfabecților în Bihor e înfloritor. Că numărul populației e în scădere. Mortalitatea copiilor e foarte mare.

Obstea bisericeii noastre sub raportul religios și moral dă simptome îngrijitoare de disoluție.

Proporțiile divorțurilor sunt îngrijitoare. De asemenea cele ale concubinajelor. Sectele străine de credință națională fac ravagii înfloritoare. Împotriva acestor lucruri trebuie reacționat cu orice preț. Rapoartele au enunțat o serie de cauze, care provoacă această decadere și au edictat și măsuri.

Printre cauzele, care provoacă această scădere a simțului religios și influențele ce vin din afară dela neamuri străine de legea noastră. Pe lângă acestea rapoartele insistă și asupra neglijenței unora din preoți.

Comisiunea a edictat o serie de măsuri stăruind a se îndruma consistoriile spre a stimula mai energic acțiunea împotriva influențelor sectare străine de legea noastră și scăderii simțului de moralitate.

Dl Emanuel Ungurean, a cerut, ca consistoriile să ia măsuri, ca din timp în timp organele respective să citească dispozițiunile dreptului privat privitoare la urmările dezastroase ce le poate avea concubinajul pentru copiii născuți din asemenea căsătorii.

Dată fiind activitatea prea sfinției Sale pentru a combate acțiunea dezastroasă a sectelor asupra credincioșilor bisericeii d-sa propune sinodului să voteze mulțumiri chiriarchului ceace se primește cu aplauze.

Se mai face propunerea, ca consistoriile să intervie pe lângă advocații români fii ai bisericeii noastre să înlocuiescă pentru poporeni români, în chip gratuit formele de cununie și să-i îndrume la organele religioase pentru căsătoria canonică.

Raportul comisiei școlare.

Referatul acestei comisii este d. Grosorean.

Se citește de asemenea rapoartele celor două senate școlare d-la Arad și d-la Oradea-mare.

După date privitoare la administrația birocratică se dau lămuriri asupra situației școlilor din diferite parohii. Iarăș e vorba de dureroasă întunecime a Bihorului unde ni-se face destăinuirea nimitoare că o parte din învățătorii de acolo nu știu folosi requizitele cu care marele V. Stroescu a înzestrat 135 de școli.

Cu multă emfază sunt trecute fărâmițele obținute în schimbul gudurării nemernice dela masa îmbogățită din sudoarea poporului nostru guvernului unguresc.

Sedința a II-a de după amiază

Se continuă cu raportul comisiei școlare.

Se fac mai multe propuneri din care însemnă.

Să se intervie pe lângă organele respective ale diecezei Caransebeșului pentru unirea amânduror școalelor normale cea din Caransebeș cu cea dela Arad spre a putea cu mai puține spese să se susțină mai mulți elevi la pedagogie.

S'a propus ca să se reducă taxele de plată la institutele noastre de pedagogie și la seminari spre a atrage cât mai multe elemente dat fiind că multe parohii sunt vacante, și că este lipsă și de învățători.

S'a propus și s'a admis ca Reuniunii învățătorilor arădani să i-se dea concurs moral din partea consistorului în perceperea taxelor.

Raportul comisiei epitropoști.

Referent d. Aurel Lazăr.

Se citește raportul senatului epitropoesc arădan care dă situația diferitelor fonduri și fundațiuni.

Se aprobă gestiunile îndrumându-se consistorul să ia măsurile necesare spre încasarea prestațiilor rămase neincasate.

Privitor la raportul din Oradea-Mare avem de observat că și de astădată Bihorul a ținut să-și aibe nota lui specifică, de oarece s'a găsit diferență între datele socoților și cele ale conspectelor. Pentru care motiv Sinodul admitând datele socoților dispus ca consistoriul din Oradea-Mare să fie îndrumat a arăta motivele acestei nepotrivi.

La rapoartele particulare asupra diferitelor fonduri și fundațiuni s'a expus o întreagă poveste privitoare la epitropia fundațiunii Jiga, care nu a înaintat încă din 1910 socotelele spre a fi cenzurate de și s'au făcut multe osteneți din partea autorităților delegate în scopul acesta.

D. Horváth, simpaticul mameluclor a ținut și de astă-dată se servească cu lămuririle sale.

Dintre celelalte rapoarte speciale în chestiunea epitropoștilor a prezentat o deosebită însemnătate a celu al asigurărilor diferitelor clădiri aparținătoare diecezei.

Cu această ocazie s'a putut afla că toate instituțiile bisericești sunt asigurate la o societate judevească. Aceste asigurări s'au făcut în baza unui concluz al sinodului care autorizează asigurarea clădirilor care se ridică peste valoarea de 2000 de coroane. P. S. S. Episcopul I. Pap a propus Sinodului să autorizeze asigurarea la aceeaș bancă și a altor clădiri care au până la valoare de minimum 1000 cor., între care sunt vreo 90 de bisericeii parohiale.

D. Sava Raicu, luând cuvântul în această chestiune a făcut câte-va declarații pline de înscufițire românească.

Privitor la acest punct am de făcut câteva observații. Cunoașteți cu toții, renerat consistor, că avem un institut românesc de asigurări. Acest institut „Banca Generală de Asigurare” este unul din cele mai serioase și am cunoștință că el ne-ar fi făcut toate înlesnirile obținute dela societatea străină. La această bancă

Dr. Balázs Emil

Institut pentru consultațiuni medicale,
TIMIȘOARA, întru Palatul Merbl.

Operează și vindecă boli de piele și sexuale cu razele Röntgen. Operarea polipilor și a altor formațiuni cu aceleași raze. Electroliză. Metode electrice de vindecare. Massage electrice. Vindecarea bolilor de beșică prin electricitate.

Consultațiuni pentru operare și boli de piele dela 8—9 ore a. m. și dela 2—5 p. m. Celor din provincie cărora se recere îngrijire mai îndelungată, le stă la dispoziție camere confortate anume.

condusă cu toată priceperea sunt luate toate măsurile fără ca acționarii să piarză, dar clienții și în special instituțiile — să fie menajați.

Este de datoria bisericii noastre să sprijinească o instituție unde este angajat vrutul neamului nostru.

Nu e vorba de sovinișm, dar nu trebuie să mergem atât de departe, încât să nesocotim instituțiile noastre cari sunt ale poporului nostru român ca și biserică.

Fără a prejudicia deci asupra faptelor îndeplinite propun ca veneratul sinod să îndrume consistorul ca pentru restul clădirilor ce mai sunt de asigurat să ceară un ofert Băncii Generale de Asigurări și în caz când ne-ar face condiții similare cu institutele străine să le asigurăm la dânsa.

P. S. Sa Episcopul I. Pap, crede că contractul făcut cu societatea, cu care s'a lucrat până acum ne obligă să asigurăm la dânsa și celelalte edificii.

După această explicație primită cu murmure din partea publicului, a urmat un raport privitor la monografia seminarului arădan după care ședința s'a ridicat la orele 7 seara anunțându-se ca de azi la orele 10 a. m.

Știri politice din Viena.

Începutul noii sesiuni parlamentare. — Convocarea delegațiilor.

Pentru ședința primă a parlamentului după vacanțele de sf. paști, convocată pe 18 april, la ordinea zilei este pusă prima cetire a proiectului guvernului, pentru crearea unui regulament de serviciu pentru căile ferate de stat. În chestia aceasta sunt diferențe grave între partidele din parlament și guvern, care voințe ca prin introducerea unui nou regulament de serviciu împreună cu regularea salariilor, să înăsprescă în mod considerabil instrucțiunile disciplinare pentru oficialii de stat. Constatările făcute în comisia pentru oficialii de stat cu toate silințele, n'au avut ca rezultat o apropiere între punctele de vedere a guvernului și a partidelor, așa încât ușor se va putea întâmpla, ca în chestia aceasta cabinetul să ajungă în conflict cu parlamentul. Nu fără îngrijorări se începe sesiunea de vară a Reichsrathului, existând diferite chestii, cari pot cauza, ca situația să devină critică. Știut este, că rutenii au abzis de obstruarea proiectelor de lege pentru regularea apelor, pentru a cărui rezolvare polonii au un mare interes, numai după guvernul i-a asigurat ca înființarea unei universități rutene se va efectua în timpul cel mai apropiat. Cu toate desmințirile, știrile nu amuțesc, după cari membrii croați ai parlamentului cu ajutorul reprezentanților celorlalți slavi de sud voiesc să se folosească de suspendarea constituției Croației, pentruca să demonstreze în parlamentul austriac contra asuprii fraților lor și asupra cercurilor să facă presiune, ca starea absolutistică din Croația să fie înlăturată cât mai în grabă posibil.

Parlamentul de altcum în timpul de-aproape nu va putea ține multe ședințe, deoarece pentru 23 c. se încep conferințele delegațiilor. Guvernului maghiar i-ar fi plăcut mai mult dacă cu 1 mai în administrația comună ar fi început starea de Ex-lex, decât ca delegațiile să voteze un nou proiect de buget. Tema contelui Khuen Hédenrády, de sesiunea iminentă a delegațiilor, este foarte mare și ea este deplin motivată. Prim ministrul maghiar, le-a pus partidelor maghiare în vedere ca recompensă pentru renunțarea lor la rezoluția cu privire la rezerviști, fără îndoială, demisia ministrului de război cav de Aulfenberg. Contele Khuen nici această promisiune nu o va putea împlini, pentrucă ministrul de război la tot cazul va reprezenta înaintea delegațiilor bugetul armatei. În delegațiile austriece se va îngriji însă, ca cele mai nouă faze ale politicii maghiare, comentarele publicate de contele Khuen în legătură cu audiența lui dela 24 martie numirea banului de Curaj de comisar regesc și așa mai departe vor fi zămisic discutate. La caz, că delegațiilor maghiare le va veni în gând să realizeze propunerea partidului kossuthist, de a vota neîncredere mini-

strului cav. de Aulfenberg, atunci delegațiile austriece îl vor recompensa pe acesta votându-i încredere! Politicianii ajung dintr'un blama într'altul, dintr'o cădere într'altă cădere.

Viena, 16 aprilie.

Austriacus.

Răspunsuri la chestionarul nostru

Un cetitor. *)

1) Mai bucuros citesc în coloanele „Românului”, articolii primi, foiața, rubrica pentru litere, arte și științe și corespondența. Romanul o să-l citesc după ce va fi publicat în întregime.

Ași dori ca corespondența despre frații noștri să fie mai bine îngrijită, ca așa să-i putem cunoaște și noi — în toate manifestările lor, — cești cari n'avem mijloace de a-i cunoaște din experiență — din călătorii bunăoară.

2) Imi lipsește în coloanele „Românului” o rubrică pentru Astronomie, care ar fi foarte bine îngrijită, de pildă, de domni Todica și Corbal — Șolomonarul — vorba unui domn dela „Luceafărul”. O atare rubrică ar fi neapărat de lipsă pentrucă nu ficăruia, care s'ar ocupa cu această știință, îi permit mijloacele de ași abona o revistă de specialitate și așa „Românul” nu numai că și-ar înmulți abonații și cetitorii ei ar contribui foarte mult și la popularizarea Astronomiei.

*

D. Miles — Arad.

1. Mai multă atențiune chestiilor îndeosebi românești, dela ordinea zilei.

2) Ar fi de dorit să se publice din când în când articole semnate de fruntași ai partidului.

3) Interviewuri cu bărbați politici străini și articole dela bărbați politici și publiciști străini, cari se interesează de frământările noastre politice.

4) Rapoarte despre întruniri, ședințe, festivități să apară mai în grabă.

5) Dumineca și la sărbători înemnate să apară ziarul mai mare decât de 20 pagini.

*

D. Pavel Boțco învățător pensionar Arad

1) E pentru introducerea unei rubrici de igienă, care ținând seamă de numărul însemnat al medicilor români ar putea fi îngrijită mulțumitor și gratuit.

E pentru a se insista și mai mult asupra chestiilor de economie.

Catastrofa vaporului „Titanic”

Am amintit în numărul de ieri al ziarului nostru despre groaznica catastrofă întâmplată aproape de Capul Race, despre scufundarea vaporului „Titanic”.

Numai acum, după ce sunt cunoscute într'u câtva amănuntele, ne putem da samă despre mărimea catastrofei. Catastrofa aceasta este unică în istoria marilor nenorociri.

Este o biruință a naturii primitive asupra culturii omenești. Un munte de gheață a distrus într'o clipă o capo de operă a tehnicii moderne, curmând viața la 1500 de oameni, cari se simțeau atât de siguri pe acest palat plutativ, ca și când s'ar afla pe uscat.

Catastrofa a avut un efect zguduitor și întreagă lumea civilizată, dar mai ales în Newyork, unde era așteptat vaporul.

Amănuntele sunt următoarele:

Cum s'a întâmplat catastrofa

Londra, 17 aprilie. Aproape de Capul Race vaporul Titanic a fost cuprins deodată de ceață. Nimeni nu și-a putut da seamă în primul moment de cauza ceaței, așa că vaporul își urma drumul cu toată viteza. În momentul când căpitanul Schmiedt și-a dat seamă, că ceața e produsă de

sechestrarea rapidă a temperaturii, deci că în apropiere se află de sigur un munte de gheață, înainte de a nci putea micșora viteza vaporului, Titanic s'a ciocnit de un munte de gheață de 70 metri lungime și tot atâția metri lărgime. Partea dinainte a vaporului îndată a început să se scufunde și numai mulțămii de pompele a mai putut să se susțină 4 ore 25 min. la suprafața apei.

Ultimele minute

Newyork, 17 aprilie. Locul exact al catastrofei este: 21 grade 16 minute latitudine și 50 grade 14 min. longitudine. Îndată după ciocnire soarta colosului vapor a fost decisă. Minutele acestea îngrozitoare au fost eternizate de telegramele trimise în aceste momente. Vaporul Titanic până în ultimele momente a expedit marconigramme în toate direcțiile. A fost sigură, că în direcția Hamburgului, Bostonului și Halifaxului se vor găsi vapoare, cari sunt provăzute cu aparate Marconi și așa vor putea să primească semnalele de primejdie. Așa s'a și întâmplat.

Aproape la 50 de vapoare mari au prins de pe Titanic următoarele marconigramme:

10 ore 15 minute:

„Aici e Titanic! Suntem în mare primejdie. Ajutor grabnic. Ne-am ciocnit cu un munte de gheață”.

10 ore 25 minute:

„Titanic se scufundă”.

În momentul acesta a dat semnal vaporului în primejdie vapoarele Karpattia, Baltic și Caronia. Toate trei au semnalat depărtarea și că cu toată viteza se grăbesc în ajutorul ei.

10 ore 30 minute:

Virginian a primit ultima marconigramă de pe Titanic: „21 grade lățime, 50 grade longitudine. Mașinile încă mai lucrează. Ajutor grabnic”.

De pe vaporul Virginian s'a telegrafiat: „Suntem la depărtare de 170 mille. Venim”.

10 ore 36 minute:

Vaporul Virginian a mai primit și următoarea, dar și ultima marconigramă de pe Titanic:

„Călătorii se imbarcă pe luntrile de salvare. Grăbiți!”

Această marconigramă a fost primită și de vaporul Olympic, care a semnalat că se apropie, la ce Titanic a răspuns că se pregătească luntrile de salvare, căci în luntrile aflătoare pe Titanic n'au putut imbarca mai mult de 675 călători.

Căpitanul vaporului Olympic spune că nici n'a bănuț, ca primejdia să fie atât de mare, căci ofițerul dela aparatul telegrafic de pe Titanic, a dat cu sânge rece marconigrammele. Aceasta însă acum se explică, deoarece atât căpitanul, cât și ofițerii și întreg personalul vaporului au arătat un curaj de nedescris. Nici n'au scăpat din ei nici unul. Primul lucru al căpitanului a fost să salveze copii și femeile. Atitudinea aceasta a și liniștit în primul moment pe călători, însă când a început vaporul să se scufunde a erupt o luptă îngrozitoare pe vapor. Din 2200 de oameni fieștecare a căutat să fie primul în luntrile de salvare. Câte unul promitea sume necrezute de mari, pentru un loc, însă la salvare nu s'a ținut seamă de aceste și nici de poziția socială a călătorilor, dovadă, că între ceice au pierit se află căpitanul Aster, proprietarul unei averi de 750 milioane franci, Izidor Straus (250 milioane), Albert Wanderbilt (375 milioane), Widener (250 milioane), Benjamin Guggenheim (475 milioane) Waschingt Roebbing (125 milioane) și Thayer (50 milioane).

Vietimele — paguba.

După un comunicat oțcios al societății de navigațiune, din cele 2350 de persoane, călătorii și personal de pe vapor au scăpat 800 persoane, dintre cari 680 călători, — mai multe femei și copii — și 150 de inși dintre personalul vaporului care, singur era de 960 persoane, deci cam 1550 oameni și au aflat moartea în valuri.

Vaporul Titanic s'a scufundat înainte de a sosi vre-unul dintre vapoarele salvatoare. Valurile produse de scufundarea vaporului colos au răsturnat o sumă de luntri de salvare din apropierea vasului.

Un oraș întreg în doliu.

Southampton 17 aprilie. Întreg orașul e în doliu. Din personalul de 960 inși a vaporului Titania afară de vre-o câțiva ofițeri toți sunt din Southampton. Aproape fieștecare casă e în doliu.

*) Am prefera răspunsuri iscălitate.

Dimensiunile vaporului Titanic.

Vaporul Titanic a fost cel mai mare vas ce a existat până acum. A fost o sută de metri mai lung și 3 metri mai larg decât cele mai mari vase din lume, decât cel mai mare dreadnought. Dimensiunile exacte au fost: lungime 883 urme, lățime 63 urme. Colosul acesta scoate din loc 46.000 tone de apă.

Aviz!

Abonații cărora cu 1 Aprilie le-a expirat abonamentul sunt rugați să binevoiască a-l reînnoi cât de curând, ca să nu fim siliți a sista expedarea regulată a ziarului.

Totodată rugăm și restanțierii să plătească datoriile, deoarece numai așa îi vom putea trimite ziarul pe mai departe. La trimiterea banilor să se comunice pe cupon și numărul de pe adresă.

Administrația ziarului
„ROMÂNUL”

INFORMAȚIUNI

Arad, 17 Aprilie n. 1912

Un act de pietate. Ni-se scrie din Budapesta: E primăvară, mugurii înverzesc, natura reînvie și în aceeași vreme reînviară în sufletele tinerilor nostri sentimentele nobile de recunoștință și pietate față de acel mare binefăcător al lor, a cărui amintire nu va peri niciodată.

Din primele flori ale primăverii s'au împletit cununile ce împodobiau mormântul marelui binefăcător *Emanuil Gojdu*.

Era un aspect înălțător, cum tinerii steteau în jurul mormântului nemuritorului Gojdu din cimitirul Kerepesi, șoptind rugăciuni pentru odihna sufletului lui.

Mormântul era împodobit cu cunună și flori. Din nou ne-au pătruns cuvinta gravate pe piatra mormântului:

Monumentum sibi posint aere peremius. (V. T.)

Consistoriul plenar al diecezei Lugojului — anunță „Drapelul” — și-a început ieri ședințele sub presiunea P. S. Sale Domn episcop Dr. V. Hossu, participând membrii în număr extraordinar de mare. Nainte de ordinea zilei comunică P. S. Sa, că economul din Tievaniul-mare Vasile Leza a făcut o fundație de 30 mii cor. pentru o școală industrială, aducând în persoană suma numită în acest scop. Marinimosului donator i-s'a făcut ovațiuni. Intrându-se în ordinea zilei a dat cetire P. S. Sa unui voluminos raport despre rezultatele păstoririi sale în decurs de 8 și jumătate ani. Raportul bogat se va da publicității. Ca încheiere comunică P. S. Sa că lasă diecezei o avere de 100.000 cor. în scopul creării unui fond general diecezan de ajutorare. Consistoriul a primit cu însuflețire această faptă nobilă, exprimând P. S. Sale mulțumită. Urmează raportul Rev. D. canonic Ioan Boros, despre chestia școalelor în dieceză, arătând ce frumoase succese s'au realizat în acești 8 ani și jumătate. Dr. V. Bârlea a dat seamă despre nou înființatul internat diecezan de băieți, care în scurtă vreme a ajuns la starea înfloritoare, iar d. Isidor Pop, ca avocatul diecezan a dat de asemenea raport despre momentele mai importante din ultimii 8 ani și jumătate. Luân-

du-se rapoartele în considerare, s'au dat spre studiere unei comisii. Astăzi, marți, se continuă desbaterea specială.

Primul nostru stenograf cu diplomă. Studentul Nicolae Benchea, fiul harnicului econom Toma Benchea din comuna Cornățel, a obținut diploma de profesor în ale stenografiei dela asociația stenografilor din camera ungară.

Felicitări!

Accident mortal de automobil. Luni după amiază la orele 5, urmau să oșcească în București, pe un automobil Delage de 14 cai, domnii Constantin Leonida și Robert Catargi, cari plecaseră acum 4 zile din Paris cu intențiunea de a stabili un record al mașinei de 14 cai.

Drumul, cu toate greutățile din cauza zăpezilor din Austria, se făcuse foarte bine și casa Leonida începuse toate preparatiunile pentru primirea celor doi vajnici turiști, când o telegramă trimisă din comuna Alsó-Porumbac (Porumbacul de jos) din Transilvania, comitatul Făgărașului, de către d. Constantin Leonida, anunță un accident mortal a cărui victimă a căzut Robert Catargi.

Iată textul telegramii domnului Leonida:

Catargi conducând, accident mortal, dispuneți avizarea familiei. Nu pot veni decât după 2 zile. Dispus pentru aducerea corpului în țară.

Nu e sigură autorizarea.

Autoritatea dispune. Răspundeți. Gara Porumbac, comitatul Făgăraș.

Const. Leonida.

Alte amănunte asupra modului cum se va fi întâmplat accidentul nu avem încă la ora când punem ziarul sub presă.

Robert Catargi era un automobilist foarte cunoscut și simpatizat în cercurile sportive din țară. El practica automobilismul de aproape 14 ani și încă acum 10 ani făcuse raidul Paris — București cu un succes deplin.

Pasionat pentru toate manifestațiunile sportive, el se ocupase în ultimii doi ani și cu aviațiunea.

Urmase cursurile unei școli de pilotaj din Franța și la aerodromul dela Chitila făcuse câteva reușite zboruri cu biplanele Farman.

Fatalitatea a voit ca nefericitul Catargi să moară tocmai când era să repurteze un nou triumf și o coincidență tristă face ca accidentul să aibă în apropiere de Brașov, unde se știe, s'a sfârșit în împrejurări tot atât de tragice, regretatului Leonida.

Robert Catargi însotea, în această raid, pe d. Constantin Leonida, căruia o soartă nemilouă pare a nu fi voit să-i lase ca succesul să-i încoroneze încrederea pe care cu atâta curaj o manifesta automobilismului, chiar după tragica moarte a fratelui său.

Robert Catargi, care moare în vârstă de 28 de ani, era fiul d-lui Oscar Catargi, șef de serviciu la căile ferate.

Accidentul s'a întâmplat la Porumbac-de-jos, o stațiune situată în apropiere de linia ferată Felek-Făgăraș.

Transmitem greu încercatei familii expresiunea profundelor noastre regrete.

Din Cielova română primim informații foarte triste cu privire la preotul Vasile Murgu în ceea ce privește raporturile cu sătenii și îndeosebi cu învățătorul și în ceea ce privește împlinirea datoriilor sale preoțești și naționale.

Ne mărginim numai la atât.

Mulțumită publică: Corul bisericesc din Feldru, are onoarea a aduce pe aceasta cale, cea mai adâncă mulțumită prea iubitului și zelosului părinte conducător al corului, dlui Emil Ștefănațiu, apoi tuturilor aceluia, cari au binevoit a conlucra pentru reușita seratei muzicale împreună cu teatru și dans ce s'a ținut a doua zi de Paști în spațioasa sală a școlii și în special aceluia cari au binevoit a suprasolvi, anume: prea stim. domn Dr. Ioan Jarda, adv. 10 cor. Ioan Nechiti sucii 1 cor. Pantelimon Zagrai preot 1 cor., Leon Leonte inv. 40 fil. Ioan Varvari, econom 40 fil., apoi fără a participa au solvit domni: Vasile Greavu, cand. adv. 2 cor. 50 fil și Gavrilă Puica, notar 2 cor. — Un corist.

Duelistul maniac. Ziarele franceze povestesc, întâmplarea foarte hazlie al unui duelist maniac cu numele Darnis. Omul acesta nu au avut alt

scop în toată viața sa decât se caute cameni de cari să se lege fără nici un motiv ca pe urmă să aibă cu cine să se dueleze, așa că în timpul din urmă devenisă o primejdie pentru cafenelele și locurile publice din Paris. După fie care aferă, povestea prietenilor săi cu multă vervă cum a lăsat nasul sau urechea contrarului...

Intr'o zi prietenul său *Barrière*, care avusese multe neplăceri din cauza lui, deodată se pune înaintea lui și-i zice:

— „Dragă amice sunt silit să-ți descopăr un lucru foarte dureros atât pentru tine, cât și pentru mine pe care mă numești de prieten!”

— „Ce, cei aceea?”

— „Un lucru foarte serios.”

— „Vorbește, dragă amice, vorbește.”

— „Chiar acum vin dela „Grand Café”.

Este un domn acolo, care se laudă cu aceea, că ția mângâiat obrazul eu mâna într'un mod neplăcut pentru tine.”

— „Ceee?!“ fața mea?!”

— „Da, așa este, da!”

Crachelărul nostru sări ca fript de pe scaun și trăgând mai mult după dânsul pe prietenul său la dus la Grand Café unde pe un scaun ședea și fuma liniștit... barbierul lui Darnis.

Cel mai frumos cadou la orice ocaziuni pentru casele intelectualilor noștri dela oraș și safe. Sub titlul „Din cele trecute vremi”, însemnări despre începuturile graiului culturii și literaturii neamului românesc a apărut o foarte frumoasă carte de d. Virgil Onițiu, cunoscutul scriitor și director al liceului din Brașov.

Această carte scrisă pe înțelesul tuturor, tipărită în tipografia românească „Concordia” din Arad, — este o podoabă pentru orice bibliotecă și pe orice masă de salon. Prețul 2 coroane plus 20 bani porto poștal; pentru România 2 lei 50 bani. De vânzare la *Librăria „Tribunei” din Arad, str. Deak-Ferencz, nr. 20.*

Cartea se găsește de vânzare și la autor în Brașov (Brassó).

x Gustav Tátray — Oradea-mare, str. Rakoczy, prăvălia pentru elită, unde se pot cumpăra lucruri de mână, pentru dame precum și necesarii, cu prețuri foarte ieftine. Telefon 783.

x Seminarul juridic Dr. Geréb, Cluj, Str. Faras (lângă edificiul cel vechiu al teatrului). Pregătește pe lângă onorar mic, pentru examenele de drept, de stat, riguroase, de drept de stat, examene de avocat și de magistrat. În 3 luni se câștigă licența de doctorat. Fără în pragul proiectelor de reformă a învățământului juridic, e dorit ca toți cei interesați să se adreseze spre binele lor la acest seminar, care înlesnește mult cariera avocațială.

Teatrul Apollo. Azi, joi, teatrul Apollo va prezenta următorul program foarte atractiv:

1. Taragon (grandios tablou din natură) — 2. Mântuire prin telefon (dramă senzațională în 3 acte). 3. Cum e tata — așa-i copilul (comedie). 4. Păcatele părinților (dramă moralizatoare în 2 acte, după drama „Strigoii” de Ibsen. — 5. Pe seaca vie (comic).

Prețurile locurilor: Lojă, de persoană 1 cor. Loc rezervat 1 cor. — Locul I, 80 fil. — Locul II, 60 fil. — Locul III, 40 fil. — Locul IV, 20 fil. —

Orchestra proprie. — Garderobă.

Începutul reprezentațiilor d. a. dela orele 5 jum.—11 noaptea.

POȘTA REDACȚIEI

I. B. Foarte frumoase rinduri, foarte atent rate constatări — dar regretăm că nu sunt în nota zilei. Nu merită politica urgurească reflectată de acestea.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI

Alexe Manciu. Vrani. Am primit 7 cor. abonament până la 1 Iulie 1912.

Redactor responsabil: **Atanasie Hălmăglan**

Pian de vânzare

(Ehrbar), cu corzi crucișe, potrivit mai cu seamă pentru serate și concerte. Arad, str. Boczkó nr. 5, etajul I

Caut

o econoamă inteligentă

mai în etate, dar în deplină putere, pentru conducerea casei și îngrijirea alor 2 copii de 10 ani. Beiuș (Belényes) 13 Aprilie 1912.

Ioan Bușia,
prof. gimn.

Se caută

un conducător de prăvălie

la societatea de consum. Salar 80 cor. lunar și 1% din învârtire, care pe an e aproape 40.000 cor. Cvarțir și luminat. E de lipsă să fie căsătorit și să depună cauție de cel puțin 2000 cor.

„Societatea de consum”
Felső-Szőcs
(Szolnok Doboka m).

Concurs.

Concurs pentru ocuparea unui post vacant de practicant cu termenul cel mult pe finea l. c.

Recurenții au a dovedi, că sunt absolvenți ai unei școli superioare, respective academii comerciale și, că cunosc afară de limba română în scris și vorbit și cea maghiară sau germană pentru a putea corespunde și independent.

Ofertele înzestrate cu documentele necesare, precum și pretenziunea de salar sunt a se înainta în cel mai scurt timp, către direcțiunea institutului

ÜSTREDNA BANKA UCASTINNY SPOLOK
Budapesta, VI Váci-körút 31.

H. DURATZO

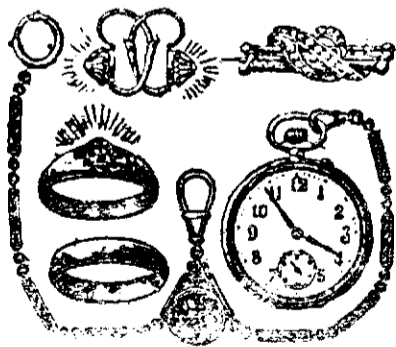
fost șef. atelierului fotografic Mandy

Atelier fotografic

București, strada Gr. C.
Cantacuzino (România).

A. Slepák, giuvaergiu și ceasornicar

Marosvásárhely, Széchenyi-tér 43. sz.

Mare asortiment în ceasuri de buzunar de aur, argint și nickel, în ceasuri de părete. Giuvaerice fine, cu briliante, obiecte de lux în argint și articole optice. În atelierul meu se reparază ca nouă, lucrurile vechi, anume giuvaerice și ceasuri, pe lângă garanță. Prețuri solide! — Serviciu prompt!

Gustați

Berea **SLEPING-car**
din fabrica „Bragadiru”.

Nr. 514—1911
a. f. e. s. e. d.

PUBLICARE

pentru esarendare de domeniu și moară

În cancelaria subserisei comisuni administratoare în Naszód la 10 Iulie 1912 după amiazi la 4 ore se va ține licitațiune cu oferte scrise și închise pentru esarendarea pe 12 ani (1913—1925) a următoarelor realități din Csiesókeresztur (comitatul Szolnok-Doboka) proprietatea fondului central de ștendiu din districtul Násáudului și anume:

1. Realitățile cuprinse în cartea funduară a comunei Csiesókeresztur nr. 124 A x nro ordinar 1—3, 6—14, 17—19, 21—51 și anume:
a) loc de casa intravilan, curte și grădina de 9 jughere 1547 orgi pătrate;

b) pământ arător de 140 jugere 875 orgi pătrate cu semănătură de toamnă de 100 mierțe mari de grâu din anul 1912.

c) loc de cosit de 55 jugăre 971 orgi pătrate;

d) locul de vie de 4 jugăre a cărei cultivare s'a sistat;

e) pășune de 187 jugăre 1383 orgi pătrate;
f) pământ nefructivar de 35 jugere 1523 orgi pătrate: case de locuit cu edificii economice;

g) 15 curialități cuprinși în cărțile funduare din Csiesókeresztur nr. 2, 14, 19, 39, 55, 66, 67, 68, 75, 85, 106, 129, 137, 138 și 139 dintre cari 14 sunt datorii a presta cu alimentațiunea proprie pe an fiecare câte 90 zile de lucru cu palma, iar unul 90 de zile cu trăsura, tot asemenea 10 locuitori din Csiesókeresztur, cari stau cu fondul în legătură de contract și prestează 5 câte 90 zile de lucru cu palma, alții mai puțin și îndeplinesc alte lucrări;

h, dreptul de vânat și pescuit.

Prețul de strigare ca arândă anuală e stabilit cu 10.000 coroane.

2. Moara de făină cu 5 pietri dimpreună cu realitățile ținătoare de dânsa luate în cartea funduară Nr. 124 sub nrii top. 185, 186, 187 și 188.

Prețul de strigare ca arândă anuală e stabilit cu 2000 coroane.

La ofertele scripturistice închise sunt de a se alătura ca vadiu în bani gata 10% dela prețul de strigare.

Oferentul are să declare în ofertă cunoscaște condițiunile de licitațiune și de contract și se supune acelor.

Condițiunile de licitațiune și de contract se pot vedea în cancelaria fondurilor în orele oficioase.

Dela comisiunea administratoare de fondurile central școlastice și de stipendiu din districtul Násáudului.

Násáud (Naszód) la 4 Aprilie 1912.

Prezident: **Dr. Demetriu Ciuta**, m. p.

Secretar: **Dr. Nestor Simon**, m. p.

Vițe americane altoite și nealtoite

din diferite specii și de calitate superioară furnizează, garantând selecțiunea, cunoscuta școală de viță

FR. CASPARI

din MEDIAȘ (Medgyes).

Catalogul se trimite gratis și franco la cerere. Într'ansul va găsi oricine mai multe scrisori de recunoștință, sosite din toate părțile țării, astfel, că cei ce doresc a comanda viță, pot cere informațiuni și dela acele persoane, putându-se astfel convinge de încrederea ce o pot avea în firma de mai sus.

Roze frumoase

distins cu 2 medalii de aur

Pentru încolțirea sigură și înflorire bogată garantăm până la valoarea prețurilor.

Pachetele și transportul oricând gratis! — Prospect mare ilustrat cu instrucțiuni probate pentru plantare gratis.

10 bucăți trandafiri înalți, de 2 ani, numai noutăți	Cor. 20
10 bucăți trandafiri înalți, dn 2 ani, soiuri mai vechi, de cele mai bune	16
10 bucăți trandafiri — tufe, de 2 ani, numai noutăți	9
10 bucăți trandafiri — tufe, de 2 ani, soiuri mai vechi, de cele mai bune	7
10 bucăți trandafiri alergători, cele mai frumoase soiuri	7
10 bucăți trandafiri, permanent înfloritori, atârănătoare pentru balcoane de așezat în lădițe, ornamente foarte pompoase pentru ferestri dela cor. 5 până	8
10 bucăți chrysanthemum, 10 soiuri, mari	4
10 bucăți garoafe cezare, soi pompos permanent înfloritor dela cor. 5 până	10
20 bucăți garoafe de culoare albă și argintie	5
10 bucăți Cactus Dahila, numai soi nobil	5

Wilk M. Fr. iun. și soțul

CODLEA, (Feketehalom)

Comitatul Brașov (Brassó megye)

Trimitem prospect în limba maghiară și germană gratis.

Cine voiește

rachie curată

să se adreseze direct la firma cea mai mare românească

Creciun & Voda din Lugos,

care dispune de căzării mari proprii în Bănat și Ardeal.

GYAPJAS LAJOS

măestru zidar diplomat

ARAD, str. Illés nr. 38.

(Casa proprie).

Primește ori-ce lucrări
: în bransa aceasta. :

Face și execută planuri
de zidiri pe lângă prețurile cele mai moderate.

Sztanity György

antreprenor pentru zidiri și pardositor
Arad, piața Kelemen nr. 6.

Primește și pregătește totfelul de lucrări de pardosire, construcția drumurilor, canalizări și orice muncă în branșa aceasta oriunde, cu prețurile cele mai ieftine și pe lângă condițiile cele mai convenabile. : : :

Prospecte gratis!

FISCHER TESTVÉREK

fabrică de rolete, ingrădituri, site,
: : rolete de oțel și matrate : :

ARAD, József főherceg-ut nrul 18.

Fabrica: Kossuth-utca 45.

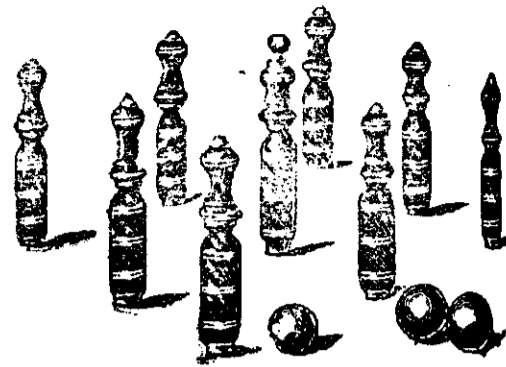
Recomandă în atenția on. public totfelul de lucruri de brânse, cari se află în magazinul firmei, cu prețuri ieftine.

Ingrădituri dela 30 fil. în sus metru □

Catalog la dorință gratuit.

Telefon 557.

POLACSEK HENRIK, strungar artistic
Budapesta VII., Nagymezőutca 31.

Recomandă fabricatele sale pregătite din lemn de calitate, ca bile pentru pojar Lingnum-Sanctum, aperticele pentru aranjamentul cafelelor, precum: bile de euri pentru biliard, șahuri, domino, rame pentru cărți în prețuri foarte moderate. Totodată iau în întreprinderea totfelul de reparații în branșa mea, în preț mic. Comenzile din provincie se execută prompt și solid.

Kirsteuer Aladár

sculptor

în SIBIU (Nagyszeben), str. Faurilor n. 17.

Primește executarea a totfelul de

obiecte de sculptură

de ghips, piatră, ciment, lemn etc. figuri și ornamente executate foarte frumos.

Specialist în lucrări de mână liberă pe fațade sau în interiorul zidurilor.

Pregătește figuri întregi, busturi, statuete-reliefuli din piatră sau metal. Modele mai mici pentru zidiri și construcții.

Comandele cu poșta conștiințios și punctual.

Premiat cu medalia de aur.

Fondat: 1867.

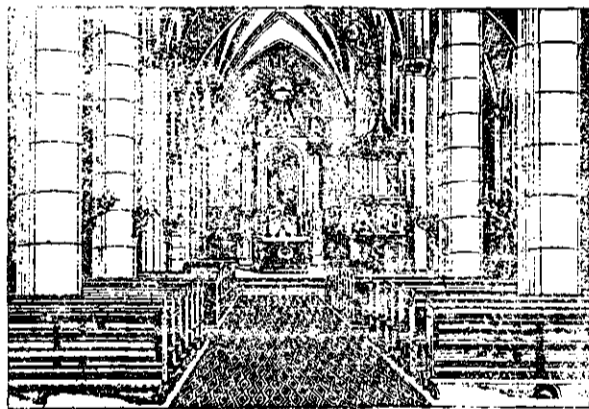
EMERICH BOKODY și FIUL

Atelier de colorat și fabrică de curățire pe cale chimică
SIBIU—NAGYSZEBEN strada Sag nr. 32.

Recomandă colorarea și curățirea pe cale chimică a garderobelor de dame și bărbați, perdelelor, lucrurilor brodate și de mână etc. în bucate gata sau desfăcute deolaltă, pe lângă o executare conștiințioasă și recunoscută de solidă.

Am introdus: desinfectarea și curățirea penelor, la caz de urgență în timp de 12 ore.

Haine de doliu se execută cât se poate de repede

GAÁL JÓZSEF

măsar,

Nagyvárad,
Csengeri utca 21.

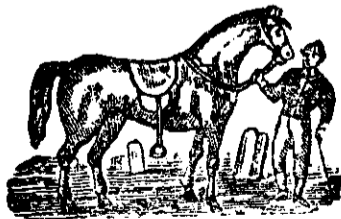
Lucrează cu preț ieftin articole de măsurie pentru biserici, școli, farmacii, prăvălii și birouri cu prețuri foarte ieftine. Trimite la dorință planul și nota cheltuelilor. — La comandă mai mare scădere de preț.

Vad Gábor

culerar și șelar

ORADEA-MARE

(Nagyvárad), str. Körös n. 38.

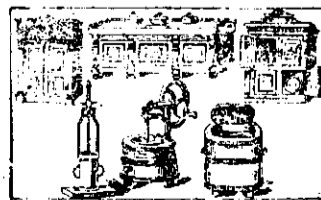
Aduc la cunoștința on. public din loc și provincie, că sub firma de mai sus am deschis un atelier modern pentru **curele și șele**

Țin în magazin totfelul de echipamente pentru trăsuri, pentru călărit și pentru vehicule. Mărfurile sunt fabricate din cel mai excelent material și se vând cu prețurile cele mai ieftine. — Primește orice lucrări în branșa aceasta. Reparații se fac cu prețuri moderate.

STILLER JÓZSEF fabrică de dulapuri de gheață brevetate

Fabrica și biroul: Budapesta, VII., Kazinczy-utca 6/b. Telefon: 12-8 (Mai înainte în Nagydíófa-u. 22).

Recomandă dulapurile de gheață scutite prin lege, cea mai bună construcție pentru răcirea berei, apei, untului, cărnii pentru treburi gospodărești, mașini și rezervoare de înghețată, instalații pentru băi și cele mai noi conditoare. CATALOG ilustrat despre articolele amintite mai sus și despre răcitoarele pentru carne și bucate, răcitoarele de aer condensat pentru bere, la cerere se trimite gratuit și porto franco.

Stiller József

BUDAPESTA, VII., Kazinczy-utca nr. 6/b.

Pentru a preveni eventuale greșeli, atrag atenția on. clienți, că fabrica mea de dulapuri de gheață, există de 35 de ani și să nu fie confundată cu alte fabrici de aceasta branșă, dar de dată mai nouă.

Cu stimă: **STILLER JÓZSEF.**

GHEORGHE IANCOVICI

PRĂVĂLIE DE MANUFACTURĂ.

ARAD, STRADA FORRAY Nr. 2.

SOSIND NOUȚĂȚILE DE PRIMĂVARĂ ȘI VARĂ, AM ONOARE A ÎNCUNOȘTIȚA ON. PUBLIC ROMÂNESC, CĂ ÎN PRĂVĂLIA MEA DE MANUFACTURĂ SE AFLĂ CELE MAI FINE STOFE, DELAIN, ZEFIR, GRENADIN, CRETON, BATIST, ȘI PÂNZURI DE HAINE, ÎN MODELELE CELE MAI NOUI, ȘI TOTODATĂ PÂNZĂTURI, ȘIFOANE, GARNITURI DE DAMAST, CIORAPI, CORSETE, UMBRELE, ȘI MULTE ALTE LUCRURI DE SOIUL ACESTA. — ROG BINEVOITORUL SPRIJIN.

CU DEOSEBITĂ STIMĂ: **GHEORGHE IANCOVICI.**

GELLER I. GIUVAERGIU

Mare depozit în giuvaericele brillante aur și argint
ARAD, Andrassy-tér 14 (Palatul Hermann).

Cu ocaziunea sf. Sinod gr. or. român din Arad se pot afla în depositul meu — cu prețuri moderate CIASORNICE admirabile, de aur, argint și oțel. GARNITURI pentru mâncare și obiecte de lux numai de argint veritabil. SERVICIU de fumat și scris, casete pentru țigări și țigărete din argint veritabil. GIUVAERICELE antice, bastoane și lorgnette de aur și argint.

Doar n'ai mâncat ceapa ciorii?

să cumperi gramafon ori eufon în rate cu prețuri întregite, când eu dau gratis un eufon de concert fiecăruia care cumpără dela mine 15 plăci duble noi pentru 30 fl. Gramafon mare, pe lângă garanția 12 fl.

Mare asortiment de Pathofon și plăci.

Reich Aladár

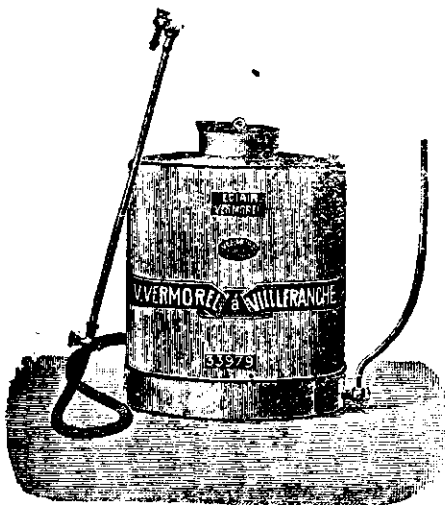
mare magazin de instrumente muzicale
Budapesta, VIII., str. Népszínház nr. 27.

Cereți imediat catalog de prețuri.

Atențiune!!

Mi-a ajuns la cunoștință, că firma Kovács Soma și soțul, negustorie de mașini în Arad și-a câștigat stropitoarele mele pe căi laterale pentru alte state. Aduc la cunoștința mult onoratului public că reprezentanța în Ungaria pentru stropitoarele mele

Vermorel „Eclair”

Prețul 45 coroane.

ca și până acum o are singur numai firma Kann și Heller din Budapesta, care iarăși pentru comitatul Arad l-a investit cu dreptul de vîndere singur numai pe

Frații BURZA

Dacă cineva dorește să cumpere stropitoare fabricată responsabil impregnată din Ungaria

Vermorel „Eclair”

comandați singur numai dela

FRĂȚII BURZA

Arad, Piața Boros-Béni tér 1. (vis-a-vis de moara Széchenyi)
Prețul cu 2 țevi de aramă cu coif scutitor de praf, montat complet, numai pentru proprietari de vii și economii din comitatul Arad 45 cor. — Cu stimă: V. Vermorel Villafranche (Franța).

THE VERA

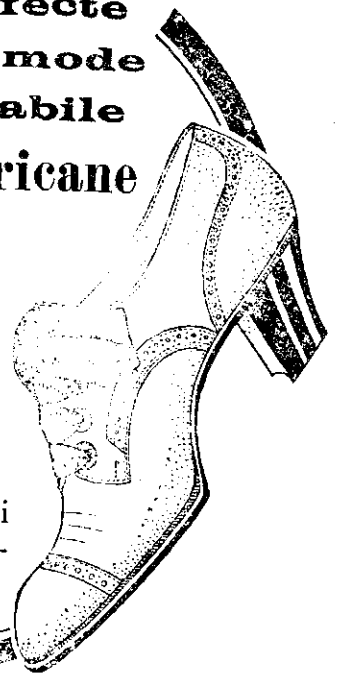

American Shoe

Cele mai perfecte
Cele mai comode
și mai durabile
ghete americane

din timpul modern pentru dame, domni și copii se află numai în asortimentul prăvăliei de ghetă, pălării și articlii de modă pentru bărbați alui

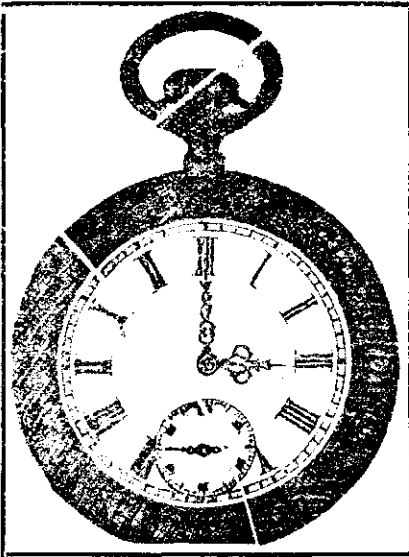
Made by
Rice & Hutchins
Boston, Mass. U.S.A.

BUCHSBAUM és T-sa

ARAD. Telefon 442.

Cereți prospect!

Cele mai bune **oroloage**
 Cele mai solide și **juvaericele**
 cele mai moderne
 atât pe **bani gata**, cât și în
rate pe lângă **chezășle de 10**
ani cu prețuri ieftine, liferează cea
 mai bună prăvălie în această privință
 în întreaga Ungaria

Brauswetter János

orologier în Szeged.

Catalog cu 2600 chipuri, se trimite gratuit.

Notez, că numai aceia vor primi catalogul gratuit, cari îl cer cu provocare la ziarul „Românul” (ad. scriu că au cetit anunțul în „Românul”). Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

BINETH

IGNACZ

ARAD, Szabadság-tér nr. 15.

Atrag atențiunea on. public și recomand magazinul meu bogat asortat cu tot felul de pielării din patrie și străinătate. Comandele din provincă se execută prompt și conștiințios. Pregătesc părți superioare moderne pentru ghete.

Telefon nr. 828.

Premiat în 1889 la Paris. 1866 la Budapesta și încă alte 6 distincții.
 Inițiată la 1883. — Liferant al Technologiei reg. ung.

„UNIVERSAL”
 fabrică de calapode,
JUHÁSZANTAL, Békéscsaba

Măsură se ia la caz de lipsă după autopsie medicală.
 Despărțământ separat pentru Ortopedie.

Ori-ce comande, chiar și după formă de gips.

Fabricațiile mele sunt din lemn uscat, bine pregătite.

Scânduri de lucrat, scaune, mese de croială și ace pentru ciobotari și pantofari.

Brevetele firmei »Universal« :

1. »Universal« pentru lărgirea încălțămintelor.
2. »Universal« calapode, pentru cizme, mai ales ptu soldați, vânători și agricultori.
3. »Universal« mașini sistem nou.

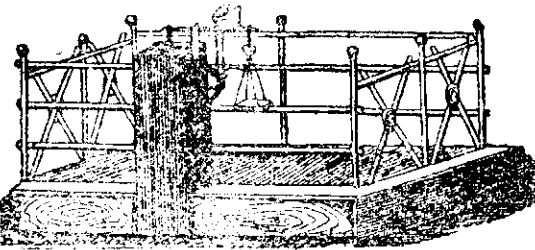
Cereți CATALOG.

Tokodi Testvérek,

fabricanți de cumpene.

Hodmezővásárhely, — Szeged,
 Lánc-utca. Bokor-utca 10.

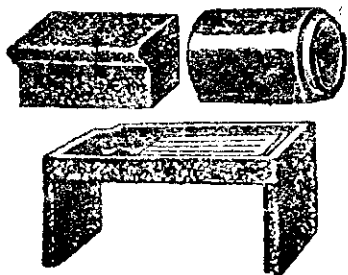

Recomandăm comercianților, proprietarilor de mori, agricultorilor și măcelarilor

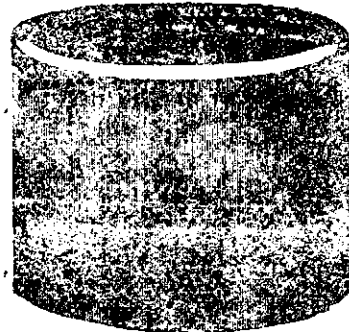
cumpenele

noastre pregătite din cel mai bun material. Cumpene, cântare decimale din fier cu balanțe de oțel, intractabile, autentificate. — Pentru România liferăm și neautentificate. Comercianților le dăm rabat. — Catalog la cerere trimitem cu reîntoarcerea postei.

Edificare ieftină!

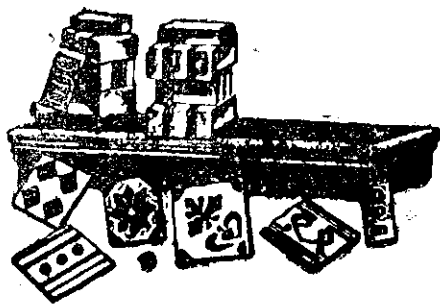

Intrece ori-care edificare din alt material. Sistemul meu brevetat Nr. S—5546. Se face prin prepararea în mod propriu al betonului ori alte materii.

Primesc totfelul de edificări, locuințe, case de închiriat, edificii economice și dominiare, crepuri, fântâni, poduri, canalizări, îngrădituri, trepte, padimentări de terase, acoperiș facement, învălitori de cement.

În depozitul meu se găsesc felurite preparate de cement, pietri de edificiu, țigle, colonne pentru case, streșini, trestie pentru tinciuală, cement Portland, gips, var stins ș. a. — Prețuri curentetrimit gratuit.

IOSIF SIMIGS,

întreprindere de edificare cu beton, fabricant de obiecte de cement și pietri.

Telefon 246. **LUGOȘ,** Strada Buciaș 37.

Dacă stropești cu „FORHIN“

- I** - ai mai puțină bătaie de cap,
- II** - a lucru mai puțin,
- III** - a cheltuială mai puțină!

deoarece „FORHIN“-ul este **MICTURA DE BORDÓ** adesea îmbunătățită. Se lipește ușor chiar și de frnzele umede. **La ori-ce brumă poți se stropești**, nelăsând nici un fel de sediment (drojdie). Multime de scrisori de mulțămire și recunoștință. Pregătim invenția drului Aschenbrandt de Rézkénpor și Bordolpor. Cere prospect gratuit și franco dela fabrica **„FORHIN“ BUDAPEST, VI., VÁGZI-ÚT 93.**

KUN ENURE,

atelier cu mașini electrice pentru ascuțire artistică și homoru.

SZATMÁR,

CASA-L ÉVAY, vis-à-vis de Tribunal.

Se recoman. pentru pregătirea și ascuțirea oricărui soi de cuțite, ca cuțite pentru căsăpie și bucătărie, pentru masă și bricege, unelte pentru ciobotari și cojocari precum și ascuțirea bricelelor pre lângă prețuri convenabile și execuție ireproșabilă.

La trimiterea a 6 brice barberilor sootesc taxa numai pentru 5.

ARAD, WEITZER-U. 13.

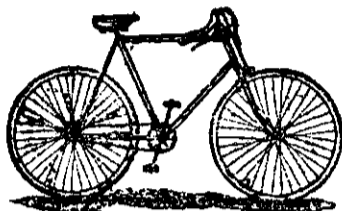
D-na SZALKAI ÁRMİN

crează în timpul cel mai scurt în atelierul său de **BRODĂRII ȘI ALBITURI**, trusouri complete pentru femei, bărbați și copii, lucrate artistic și cu gust. — Brodării albe și colorate, lucrări cu aur, albituri, batiste, servete, millienuri, perini pentru divan, se află gata și se vând cu preț ieftin, — se află și nelucrate. **Omnișoare se primesc spre instruare.**

BICICLETE

de renume mondial:

THE CHAMPION și PREMIER

cu osie campanilară, roată automată (cu frână liberă) se vând pe lângă garanță de 3 și 5 ani cu prețul original a fabricii, fără nici o ridicare de preț, în rate lunare de 12 și 15 cor precum și **părți alcătuitoare pentru biciclete**, gumă interioară și exterioară prima calitate, sonerie, lampe, pedale, lanțuri, roată automată, conus. — În urma circulației mare unde în toată Auto-Ungaria trimite și în provincii cu preț foarte redus. — La cumpărări mari se dă rabat mare.

Láng Jakab és fia

mare comerciant de biciclete și părți alcătuitoare **Budapest, VIII., József-körút 41.**

Filiale: **Boross-tér 4 și în Buda, II., Margit-körút 6.** Catalogul de lux cu 1000 de chipuri se trimite gratuit.

Premiat cu diplomă dela corp. meseriașilor.

Botházy László,

sculptor și întreprinzător de beton și piatră de artă, depozit de nisip. **Nagyvárad, — Erzsébet-utca.**

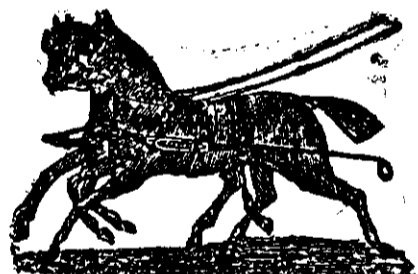
Primesc ori-ce lucrări ce se refer la bransa mea precum lucrări la edificii și cripte cu diferite expoziții, de piatră și marmoră, apoi cruci, monumente, etc. — Lucrez în beton cu mare pricepere, precum căldărâm de beton, canale, poduri de beton cu fier, table de ciment, bazine de asfalt. Trimit desennu și catalog. — Voiesc să atrag atenția on. public prin lucru bun și prețuri ieftine. **Liferez pietri și nisip în cant. mare.**

Atelier de curelărie, țelărie și coferărie:

Orendt G. & Feiri W.

(odinoară Societatea curelarilor)

Sibiu — Nagyszeben, Heltauerg Str. Ciszădiei 45.

Magazin bogat în articole pentru căroaș, cărări, vanat, sport și volaj, poclăzi și procvături, portmonee și bretele solide și alte articole de materii, cu părți fierre condonate. Depozit permanent în **curele de mașini, curele de cusut și legat, Sky (Hozab)**. — Recomandă pe toată cea mai bună **imperii de piele fabricate proprie**, pentru armii și militari, artiști și stras up to de pînă. — Reparațiile se execută prompt. **Mare depozit de hamuri pentru cal dela volurile cel- mai bune pînă la cea mai fine, coperitoare (toiri) de cal și colare de călătorie.** — Comandele se execută conștințios.

NUMAI ÎN SALONUL DE MODE

GEORGE RUMMEL

SIBIU, HONTERUSGASSE Nr. 5

se execută costumele cele mai bune și strict englezești, precum și alte haine. Pune la dispoziția stîm. dame cele mai nouă și clasice jurnale. Ori-ce comandă se execută în 8—10 zile. — La damele din provincie iau probe în 6 ore de două ori. Haine de doliu le execut în 12 ore. — **Convingerea e siguranța cea mai bună!** — Rugând sprijin

Cu stîmă:

GEORGE RUMMEL

EDUARD LEXEN,

tinichigu și antepriză de instalațiuni

Brașov, Atelier: Strada Lungă Nr. 63.

Prăvălie: Strada Gabel Nr. 2.

comandă pentru pregătirea muncii de tinichigu și galanterie la vîș, precum coperișe, și învelișuri de turn, ornamente de metal, vase de bucătărie, dulapuri pentru ghiată, vase pentru spălat și altele. **socialist în apaducte la case, canalizări, lucrarea de gaz de iluminat, și instalarea camerelor de baie.**

Lampe de carbid de totfelul dela 3 coroane în sus. — Engrosiștilor li-se dau rabat. Depozit bogat în **văni de scaldat, cămine, closete etc** Serviciu conștințios. Prețuri moderate. Reparație promptă.

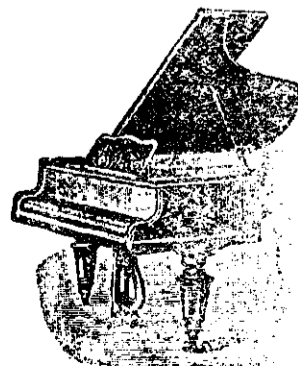
Primul și cel mai mare depozit de piane

W. P. Richter,

Brașov—Brassó, Fekete-utca 29

Liferează: piane, harmonici și pianine, fabricație Bösendorf, Schreighoffer și Förster.

Imprumută piane în condiții favorabile

Valorizare de nisip

Cine are nisip mult, să ceară în interesul propriu, următoarele cataloage și prospecte:

- F. 3. Forme și unelte pentru pregătirea articolelor de beton.
 F. A. Fabricarea țiglei de beton, orânduită la lucru de mână.
 Cs. G. 4. Fabricarea țiglei de cement pentru lucru de mână.
 B. B. 1. Fabricarea blocurilor de beton.
 C. S. 1. Fabricarea tablelor mozaic și cement.

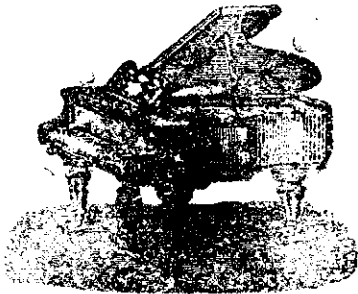
Să ceară totodată examinarea gratuită a nisipului, mergerea la fața locului a inginerului nostru și să examineze mașinile noastre de valorizarea nisipului.

Szántó és Beck, ingineri, fabrică de mașini pentru industria de nisip. Budapest, VIII. Viola-u. 7.

Telefon Nr. 357.

Petrof Antal succesor Wonka János

fabrică de piane cesar regale
 Temesvár-Józsefváros,
 Str. Szilágyi 13. — Magazin în Hunyadi-ut 13.

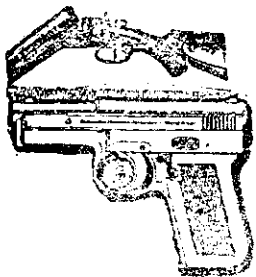
Liferează:

PIANE și PIANINE

efectuate în stilul cel mai modern și execuție promptă.

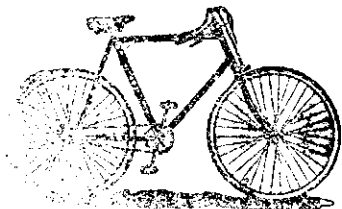
Profesorii și instructorii de muzică primesc favor convenit.

Catalog ilustrat la dorință trimis gratuit și porto franco.

Cele mai bune fabricații de
PUȘTI de VÂNĂ
 puști flobert, revolvere și piștoale
 Bulldog, pecum și totfelul de gloanțe
 și praf de pușcă, cu prețuri ieftine.

Cele mai excelente fabricații de
MAȘINI DE CUSUT
 pentru familii și industrie.

BICICLETE

să căpătă cu prețurile cele mai
 ieftine și pe lângă plăți con-
 venabile în rate.

Mândria oricărei gospodine este pâinea bună și frumoasă! În locul dospirii îndelungate și frământării oboșitoare, este de recomandat mașina „IDEAL” pentru dospirea și frământarea pâinii, premiată în mai multe rânduri, la expoziția de lucruri casnice din Timișoara 1908 distinsă cu »Medalie de aur« și »Diplomă«.

Toate aceste se pot comanda dela

KALENDA JÁNOS
 Nagyvárad, Piața Szent László-tér.

Cum să ne apărăm contra durerilor de stomac ?!

Contra durerilor de stomac, foarte lăpăte în timpul mai nou între om-nire, trebuie să ne apărăm dela început, folosind spre acest scop

Nectarul Dr. Engel

căci, un stomac sănătos și o bună mistuire, formează fundamentul unui corp sănătos. Cine dar vrea să-și mențină sănătatea până la adânci bătrânețe se întrebunțeze

Nectarul Dr. Engel

renumit în urma succesorilor de până acum!

Acest nectar compus din diferite sucuri aromatice și vin, exercită în urma compoziției sale o influență binefăcătoare asupra misturii, e asemenea unui lichior de stomac, ori vin de stomac și nu are absolut nici o urmă stricăcioasă. Sănătoși și bolnavi pot așadar lua Nectar fără a-și strica sănătatea. Nectarul ajută cu o întrebunțare rațională la mistuire și la formarea sucurilor

Astfel se impune tuturor, ce vor să aibă stomac sănătos, întrebunțarea

Nectarului Dr. Engel

„Nectarul” este un excelent mijloc întâmpinarea catarului, stărciturilor durerilor de stomac, a misturii anevoioase, și a greței. Se mai întrebunțază contra contipației, a colicel și a palpitației de inimă. Aduce somn și apetit, fiind bun contra insomniei, indispoziției durerilor de cap și acceselor nervoase. Folosit în cercuri mai largi s'a constatat că aduce veselie și poftă de viață.

NECTARUL se poate cumpăra în sticle de 3 și 4 coroane în farmaciile din Arad, Ujarad Glogovác, Gyorok, Ménes, Paulis, Lippa, Hedeget, Vinga, Székesut, Pécska, Tornya, Világos, Egres, Nádas, Berzova Orzifalva, Merzifalva, Sándorháza, Bogar s. Szerb-Szl.-Péter, Perjamos, Szemlă Szárafalva Nagylak, Paota, Alberti, Mezöhegyes, Batonya, Marcsó, Dombegyháza, Kurtics, Új Szent-Anna, Pankota, Silingya, Taucz, Szabna, Baja, Kaprucza, Brestovác, Rékás, Gyarmata, Bruckenau, Zsadány, Szek András, Kis becserek, Mebala, Temesvár.

Păzitivă de imitații!

Cereții expres „Nectar Dr. Engel”

Nectarul meu nu e ceva miraculos. Are următoarea compoziție: Sucus 300-0, Esența de vin 150-0, Sirop de micură 100-0, Vin roșu 100-0, Sirop de cireș 100-0, Sirop de fragi 20-0, Aromă de Veieimit 30-0, Anis etc., ă 100. Aceste se mestecă.

Ligeti Sándor,

colorator de geamuri, atelier industrial pentru mozaicuri de sticlă și rame de aramă.

Budapest,

IV. Papnevelde-utca 8. sz.

Lucrează artistic geamuri de biserică colorate, mozaicuri de sticlă și rame de aramă dela cele mai simple până la cele mai complicate, cu prețuri moderate. — Geamurile aproape tuturor bisericilor gre-cat. sunt lucrate în atelierul meu, între cari și ferestrele bisericii noui zidite din Szász-Ujfalu (lângă Aiud) toate sunt lucrate în atelierul meu propriu.